

Opracowanie wyników badania ankietowego „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych”

przeprowadzonego w 2008 roku w ramach kampanii

ZACHOWAJ TRZEŻWY UMYŚL

CZĘŚĆ II – GIMNAZJUM

Bełchatów

Liczba ankiet przebadanych (przysłanych):

176

Badaniem objęto 19,26% dziewcząt i chłopców z badanej grupy wiekowej w gminie/mieście (na podstawie danych nadesłanych przez koordynatora).

1. Wprowadzenie

Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” jest ukierunkowana na wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży oraz zapobieganie zachowaniom ryzykownym. By dostosować zadania programowe do potrzeb i wieku uczniów, konieczne było przeprowadzenie w ich środowisku sondażu, który dałby obraz najczęstszych zagrożeń.

W tym celu skonstruowano ankietę adresowaną do uczniów klas V szkół podstawowych i klas II gimnazjów. Ankieta miała służyć określeniu stosunku młodzieży do zachowań ryzykownych i poznaniu ich opinii na temat środków uzależniających oraz przemocy. Ankietę przeprowadzono w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w gminach i miastach w całej Polsce. Uczniowie wypełniali arkusze ankietowe anonimowo za zgodą rodziców. Wypełnione arkusze zostały przesłane do stowarzyszenia prowadzącego kampanię, a następnie opracowane.

Wypowiedzi uczniów II klas gimnazjów obejmowały takie zagadnienia, jak:

- poziom świadomości występowania uzależnień w środowisku rówieśniczym,
- własne zachowania i zaistniałe sytuacje związane ze stosowaniem środków uzależniających i odurzających,
- zdanie młodzieży na temat alkoholu,
- stosunek ankietowanych do palenia nikotyny i marihuany,
- opinie nastolatków na temat przemocy.

Uzyskane odpowiedzi pozwoliły określić poziom wiedzy uczniów o występujących w ich środowisku zagrożeniach związanych z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków i przemocy. Pokazały też opinie uczniów na temat tychże zagrożeń. Na podstawie wypowiedzi ankietowanych uczniów można było również określić poziom czynników ryzyka w gminach oraz postawy rodziców wobec tych czynników.

Dzięki ankietom uzyskano informacje o najczęściej stosowanych przez uczniów używkach. Stwierdzono, że młodzież sięga po nie z braku pomysłów na zabicie nudy i jako ucieczkę od problemów. Dzieci nie mają też odpowiedniej wiedzy, która chroniłaby je przed stosowaniem niebezpiecznych środków odurzających i uzależniających. Inspiracją do sięgania po używki jest ponadto środowisko rówieśnicze, bo solidarność z kolegami i koleżankami nie pozwala na odważne mówienie „nie” w sytuacjach ryzykownych. Niekiedy problem pogłębiają dorośli pozwalający dzieciom pić alkohol lub palić papierosy. Są to zarówno rodzice, jak i wychowawcy w szkole, którzy prawdopodobnie nie reagują na te zjawiska; dzieci wypowiadają się na przykład, że piją na dyskotekach. Postawy dorosłych mogą prowadzić do przekonań dzieci i młodzieży, że picie jest jedną z form spędzania wolnego czasu lub sposobem na kłopoty. Zdarza się, że młodzi ludzie swoim zachowaniem sondażą dorosłych i jeśli nie spotkają się ze zdecydowaną negatywną reakcją na korzystanie ze środków uzależniających, przyjmują to jako pozwolenie, a nawet normę.

Badania wykazały, że wśród młodzieży niedojrzałej do odpowiedzialnych decyzji są również osoby, które potrafią preferować zdrowy model życia, nie boją się odmówić w sytuacji kontaktu z osobami pijącymi czy palącymi, a także stanąć w obronie słusznych norm i wartości. Wiedzą już wystarczająco dużo, by bronić się przed uzależnieniami i nie wchodzić w sferę zagrożeń. Na tej młodzieży można się opierać, realizując odpowiednio przygotowane programy i kampanie.

Ankieta pozwoliła na dokonanie diagnozy wśród uczniów i sformułowanie wniosków co do środków zaradczych i konstruowania programów przeciwdziałania uzależnieniom. Dzięki wypowiedziom uczniów można było ukierunkować podejmowane zadania oraz poszerzyć grupy odbiorców o rodziców i środowiska lokalne. Wypowiedzi wykazały również konieczność i zasadność podejmowania różnorodnych, długofalowych zadań uczących dzieci i młodzież zdrowych form spędzania wolnego czasu i planowania swojej przyszłości na podstawie czynników chroniących i istniejącego w społeczeństwie systemu wartości i norm.

Kontekst społeczny badania

Od paru lat dostrzega się kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym dzieci oraz młodzieży. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni młodzi ludzie szukają wsparcia wśród często destruktywnych grup rówieśniczych. Pogłębiający się kryzys wartości lub nawet brak odpowiedniej ich hierarchii powoduje ucieczkę w antywartości, szukanie substytutów powodujących chwilowe zadowolenie i ucieczkę od problemów. Do tego dochodzi niski poziom kulturowy, nieumiejętność wykorzystania wolnego czasu, brak zainteresowań i hobby. Powoduje to nudę i potrzebę szybkiego wyrwania się z niej. Pojawiają się w związku z tym zachowania na granicy patologii, zagrażające zdrowemu stylowi życia i prowadzące do groźnych uzależnień. Ogólnokrajowe badania pokazują rosnące tendencje w postawach zagrażających zdrowiu, rośnie też liczba osób nadużywających narkotyków, alkoholu, popełniających czyny niezgodne z prawem, a związane z przemocą. Demoralizacja wiąże się ze wzrostem liczby nieletnich nadużywających alkoholu. W tych zachowaniach zauważa się, niestety, przewagę dziewcząt. Rocznie policja notuje 20 tys. nowych przypadków demoralizacji wśród dzieci i młodzieży. Pojawia się więcej przestępstw dokonywanych przez osoby poniżej 13. roku życia i nierzadko pod wpływem narkotyków lub alkoholu.

Aby temu zapobiec, konieczne jest wprowadzanie programów uczących dzieci i młodzież zdrowego stylu życia, umiejętności realizowania swoich potrzeb w sposób dojrzały, nienaruszający godności i bezpieczeństwa innych. Mogą temu służyć programy pomagające młodzieży budować spójną hierarchię wartości, właściwe poczucie własnej wartości i akceptację siebie. Programy te podpowiadają też, jak mądrze spędzać czas, by nie naruszać norm społecznych i zapewnić sobie sukces w życiu. Chcąc stymulować rozwój społeczny i moralny, należy młodzieży stawiać zadania ukierunkowane na wzmocnienie pozytywne zachowanie, wspierać ją w tym, co dobre, wydobywać z niej to, co najpiękniejsze i najcenniejsze, przygotować do umiejętnych i dobrych wyborów w życiu.

Zadaniem dorosłych (rodziców, nauczycieli, przedstawicieli środowisk lokalnych) jest przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom uczniów, takim jak: zażywanie narkotyków, picie alkoholu, palenie papierosów, stosowanie przemocy itp. Eliminowanie czynników ryzyka może być skuteczne tylko wtedy, gdy wzmocni się czynniki chroniące, do których należą: pozytywne wzorce zachowań, właściwe i ciekawe zagospodarowanie czasu wolnego, wprowadzanie zadań wymagających zdrowej rywalizacji opartej na współpracy, przynależność do pozytywnej grupy rówieśniczej.

Opracowanie autorstwa Ewy Kosińskiej

2. Informacje ogólne o próbie badawczej

W badaniu ankietowym „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych”, przeprowadzonym w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” 2008, wzięło udział **269** samorządów z całego kraju. Były to zarówno niewielkie gminy wiejskie, jak i duże aglomeracje miejskie.

Badanie było częścią szerszej akcji profilaktycznej, obejmującej **930** samorządów z całego kraju. Każdy z nich mógł (ale nie był zobligowany) przeprowadzić na terenie podległych mu szkół ankietę za pomocą dostarczonych przez organizatorów akcji formularzy ankietowych i w zgodzie z przedstawionymi w specjalnej broszurze instrukcjami i zaleceniami. Wypełnione przez uczniów formularze były następnie odsyłane do biura organizatorów kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” przez wyznaczonych do tego celu koordynatorów lub dyrektorów placówek oświatowych.

Koordynatorzy z gmin uczestniczących w badaniu nadesłali do biura kampanii:

- **18941** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas V szkół podstawowych,
- **18788** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas II gimnazjum.

Spośród nadesłanych ankiet przebadano:

- **17501** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas V szkół podstawowych, co stanowi 92,40% nadesłanych ankiet,
- **16816** formularzy ankietowych wypełnionych przez uczniów klas II gimnazjum, co stanowi 89,50% nadesłanych ankiet.

3. Interpretacja wyników

Spośród nadesłanych ankiet dokonano analizy 16 816 formularzy dotyczących wypowiedzi nastolatków z II klas gimnazjów.

Wypowiedzi uczniów pogrupowano według następujących zagadnień:

- poziom świadomości dotyczący uzależnień występujących w środowisku rówieśniczym,
- własne zachowania i sytuacje związane ze stosowaniem środków uzależniających lub odurzających,
- zdanie młodzieży na temat alkoholu,
- stosunek ankietowanych do palenia nikotyny i marihuany,
- opinia nastolatków dotycząca stosowania przemocy.

Poziom świadomości dotyczący uzależnień występujących w środowisku rówieśniczym

(na podstawie pytań 1 i 6)

Obecna sytuacja wychowawcza jest dla osób dorosłych ogromnym wyzwaniem bo przecież to od rodziców i nauczycieli w dużym stopniu zależy to, kim będą ich wychowankowie. Dzieci i młodzież stoją przed trudnością obrony wobec atakujących ich, podawanych za atrakcyjne, sposobów na nudę i wypełnienie nadmiaru wolnego czasu. W mediach młodzi ludzie nieustannie spotykają się z propagowaniem (np. przez bohaterów filmów) przemocy, stosowania używek i różnego rodzaju uzależnień, które przedstawiane są raczej w atrakcyjnej formie.

W tej sytuacji programy adresowane do młodego pokolenia powinny być nastawione na uświadomienie im zagrożeń, na jakie są narażeni oraz tych zagrożeń, którym już ulegli ich rówieśnicy.

Zdecydowana większość ankietowanych uczniów II klas szkół gimnazjalnych ma świadomość, że osoby z ich grupy wiekowej stosują środki odurzające lub uzależniające.

Są to osoby znane im z kontaktów koleżeńskich. Wynika z tego, że prawie każdy uczeń ma możliwość dostępu do środków zagrażających zdrowiu lub życiu, stosowanych przez kolegów.

Mniejsza część badanej młodzieży osobiście nie zna osób stosujących środki uzależniające lub odurzające. Może to być związane z brakiem świadomości, że takie zachowania ryzykowne występują w ich środowisku rówieśniczym lub też może wynikać z braku zainteresowania tym, co się w najbliższym otoczeniu dzieje. Taka sytuacja zwiększa niebezpieczeństwo zetknięcia się ucznia z ryzykiem poddania się namowom zażycia środka uzależniającego. Dlatego też konieczne jest realizowanie programów długofalowych, zwiększających świadomość uczniów odnośnie zagrożeń, rozwijanie umiejętności nie wchodzenia w zachowania ryzykowne i ciekawe zagospodarowanie uczniom wolnego czasu.

Ankietowani mają świadomość, że najpopularniejszymi używkami w ich środowisku są papierosy i alkohol. Są to używki najbardziej widoczne i łatwe do zidentyfikowania. Alkohol jest używką najczęściej wymienianą przez uczniów jako środek stosowany w ich grupie rówieśniczej. Istniejący wysoki poziom świadomości spożycia alkoholu wśród gimnazjalistów nie świadczy o skali zagrożenia alkoholizmem.

Niższy poziom świadomości dotyczy stosowania narkotyków. Może to być związane z występowaniem tego problemu w mniejszej skali. Należałoby przeprowadzić bardziej szczegółowe badania ankietowe, dotyczące kontaktów młodzieży ze środkami odurzającymi na konkretnym terenie i w środowisku lokalnym.

Można cieszyć się tym, że uczniowie wiedzą, iż problem istnieje i dotyka bezpośrednio ich rówieśników. Warto byłoby przyrzeć się bliżej czy istnieje, w tej grupie wiekowej, przyzwolenie społeczne na używanie narkotyków, przeprowadzając lokalnie dodatkowe badania ankietowe.

Jeśli przyzwolenie młodzieży, dotyczące stosowania używek przez ich rówieśników będzie wysokie, to można przypuszczać, że część nastolatków może być bezpośrednio narażona na podjęcie zachowań ryzykownych.

Zaobserwowano różnice w świadomości stosowania używek w środowisku rówieśniczym między chłopcami i dziewczętami. Można to wytłumaczyć szybszym dojrzewaniem emocjonalnym dziewcząt i w związku z tym większym stopniem wyczulenia na zachodzące wokół zjawiska i sytuacje. Wykorzystanie tych predyspozycji dziewcząt poprzez uczenie ich reagowania na zachowania ryzykowne rówieśników, może być pomocą w realizacji programów wspierania rozwoju młodzieży.

Własne opinie, zachowania i sytuacje związane ze stosowaniem środków uzależniających lub odurzających

(na podstawie pytań 2, 5, 8, 9, 10, 15)

Spośród wszystkich badanych uczniów bezpośredni kontakt ze środkami odurzającymi miała mniejszość respondentów. Pozytywnym jest fakt, że więcej niż połowa uczniów nie próbowała żadnych środków odurzających.

Ci z uczniów, którzy przyznali się do próbowania środków uzależniających, przede wszystkim pili alkohol i palili papierosy. Ankiety nie wykazały istotnych różnic pomiędzy dziewczętami i chłopcami.

Jako rodzaj pitego alkoholu zdecydowanie dominuje piwo. Prawdopodobnie niska cena piwa oraz przekonanie o jego znikomej szkodliwości czyni go popularnym w tej grupie wiekowej. Zdarzają się również sytuacje, że dorośli nie reagują widząc pijącego piwo nastolatka. A nawet niektórzy rodzice czy nauczyciele pozwalają na „jedną puszczkę” w wakacyjny, upalny dzień.

Do picia wódki przyznała się ponad połowa ankietowanych nastolatków, deklarujących częste spożywanie alkoholu. Świadczy to o zagrożeniu alkoholizmem tej grupy młodzieży, a biorąc pod uwagę ich młody wiek rokuje to źle na przyszłość.

Okolo połowa ankietowanej młodzieży stwierdza, że rodzice nie pozwalają im spożywać alkoholu, bez względu na okoliczności lecz drugie tyle uzyskuje takie pozwolenie w szczególnych sytuacjach (np. uroczystości rodzinnych).

Przyzwolenie rodziców na okolicznościowe picie alkoholu może przyczynić się do utrwalenia nawyków i uzależnienia się młodzieży. Rodzicom należy uświadomić, że ich postawy są decydujące w kształtowaniu się nawyków i norm u młodzieży. Podstawy zasad i reguł, które będą przez młodzież realizowane w ich dorosłym życiu wywodzą się w większości z tego co spontanicznie i niecelowo przekazali im rodzice.

Wskazane byłoby rozpoznanie występującego zjawiska na terenie konkretnej gminy i podjęcie działań profilaktycznych na szerszą skalę, gdyż ankiety wykazują, że alkohol pije się w zdecydowanej większości rodzin. Nie jest to związane z alkoholizmem w każdej rodzinie, ale może stanowić przyczynek do niego w przyszłym życiu nastolatka.

Spośród wszystkich ankietowanych uczniów, prawie połowa była namawiana do picia alkoholu. Zdecydowanie najczęściej osobami namawiającymi byli koledzy lub koleżanki z grupy rówieśniczej. Wynika stąd, że największe zagrożenie istnieje we własnym środowisku rówieśniczym. Młodzieży trudno przeciwstawić się namowom kolegów, z którymi spędzają większość czasu. Często boją się wyśmiania i przydomku „mięczak” więc nawet niechętnie, ale sięgają wobec kolegów po alkohol.

Niepokojące jest to, że około 1/3 chłopców uznaje picie alkoholu na imprezach za nieszkodliwe. Może to wynikać z niskiego poziomu wiedzy o szkodliwości alkoholu w grupie gimnazjalistów klas II.

Badania wskazują, że w większości dziewczęta i chłopcy nie zwracają swoim rówieśnikom uwagi w sytuacji spożywania przez nich alkoholu. Główną przyczyną takiej postawy u dziewcząt jest przeświadczenie o małej skuteczności takiego działania, a u chłopców przekonanie, że nie jest to ich sprawą.

Okazuje się jednak, że dziewczęta częściej niż chłopcy reagują zwracaniem uwagi pijącemu rówieśnikowi. Może to świadczyć o większej odwadze dziewcząt lub wynikać z mniejszej tolerancji picia i większego poczucia odpowiedzialności.

Część ankietowanych uważa, że alkohol powinien być sprzedawany wszystkim, którzy chcą go kupić, bez względu na wiek. Głównymi argumentami są stwierdzenia o prawie do samodzielnego podejmowania decyzji oraz o praktycznej możliwości zakupu alkoholu, jeżeli ktoś chce go nabyć.

Respondenci podkreślają prawo do swobody podejmowania decyzji, nie biorąc pod uwagę, że nie w każdym wieku jest się dojrzałym do takich decyzji.

Co czwarty ankietowany odpowiedział twierdząco na pytanie dotyczące własnych doświadczeń w paleniu tytoniu. Trzy czwarte tej grupy określiła się jako osoby palące w przeszłości, pozostała część przyznała się do palenia obecnie. Nie ma znaczących różnic pomiędzy płciami w ich doświadczeniach z nikotyną.

W porównaniu z alkoholem i papierosami, niewielka część młodzieży klas II gimnazjum miała bezpośredni kontakt z narkotykami. Wyniki badań ankietowych nie uwzględniają trwania zjawiska w czasie. Nie jest wiadome czy bezpośredni kontakt był sporadyczny, jednorazowy, czy też trwał przez dłuższy czas lub trwa nadal.

Stosunek ankietowanych do palenia nikotyny i marihuany oraz do stosowania przemocy

(na podstawie pytań 4, 7, 11, 16)

Prawie co ósma osoba ankietowana uważa, że można bezpiecznie dla organizmu palić marihuanę. Występuje znaczna różnica w wypowiedziach dziewcząt i chłopców. O szkodliwości

palenia marihuany jest przekonanych mniej chłopców niż dziewcząt. Można przypuszczać, że dziewczęta mają wyższy poziom świadomości w tej dziedzinie.

Jeśli chodzi o przemoc wśród uczniów gimnazjów, to zdecydowana większość ankietowanej młodzieży daje sobie prawo do zastosowania przemocy w sytuacjach koniecznych. Spośród tej grupy większość stanowią chłopcy.

Uzasadnieniem użycia przemocy, zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt, jest poczucie doznania od innych krzywdy i konieczność odreagowania. Występuje więc, w środowisku nastolatków, zagrożenie agresją i przemocą. Wybór przez młodzież przemocy jako sposobu odreagowania stresu i frustracji, świadczy o nieumiejętności rozwiązywania konfliktów, zwłaszcza w grupie rówieśniczej.

Porównując badane ankietami zagrożenia, można wysunąć wniosek, że obecnie największe zagrożenie wśród nastolatków stanowi przemoc, ale nie można zlekceważyć takich zagrożeń jak środki uzależniające i odurzające.

Nasilenie działań profilaktycznych powinno być szczególnie ukierunkowane na rozwijanie u młodzieży postaw asertywnych, wzmacnianie konstrukcji emocjonalno-psychicznej uczniów oraz ukazywanie ciekawych i zdrowych form spędzania wolnego czasu i rozwijania własnych zainteresowań.

4. Propozycje działania

- Przeprowadzenie badań ankietowych w środowisku lokalnym (np. szkolnym) dotyczących stanu spożywania przez młodzież poszczególnych substancji odurzających i uzależniających (alkoholu, tytoniu, narkotyków)
- Analiza realnej dostępności młodzieży do poszczególnych środków odurzających i uzależniających na danym terenie.
- Pogłębienie świadomości społecznej, szczególnie uczniowskiej, o szkodliwości picia piwa.
- Zwiększenie środków zapobiegających ryzykownym zachowaniom: szersza akcja edukacyjna, umożliwiająca młodzieży nabywanie umiejętności radzenia sobie z zagrożeniami współczesnej cywilizacji.
- Objęcie programami profilaktyki rodziców i środowisk lokalnych, odpowiedzialnych za wychowanie młodzieży.
- Zorganizowanie dla młodzieży kursów rozwijających umiejętności nieagresywnego rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem i frustracją.
- Realizowanie długofalowych programów i kampanii organizujących młodzieży ciekawe, zdrowe formy spędzania wolnego czasu i rozwijanie własnych zainteresowań i hobby.
- Stwarzanie uczniom sytuacji umożliwiających budowanie poczucia własnej wartości i zdrowej rywalizacji np. konkursów, prezentacji własnych pomysłów i hobby itp.
- Pomaganie młodzieży w budowaniu własnej tożsamości opartej na dokonywaniu prozdrowotnych wyborów.
- Promowanie zdrowia przez zachęcanie młodzieży do aktywności sportowej.

Pytanie 1

Czy znasz osoby ze swojej grupy wiekowej, które stosują jakieś środki odurzające lub uzależniające? Jeśli tak, to zaznacz te środki.

Kontekst ogólnopolski

Zdecydowana większość ankietowanych (74,91%) ma świadomość, że osoby z ich grupy wiekowej stosują środki odurzające lub uzależniające. Są to osoby znane im prawdopodobnie z kontaktów koleżeńskich. Mniejszość uczniów (23,25%) stwierdza, że nie zna osób stosujących środki uzależniające. Być może jest to brak świadomości, że takie zachowania ryzykowne występują w ich środowisku rówieśniczym lub wynika to z braku zainteresowania tym, co w najbliższym otoczeniu się dzieje. Może to stanowić niebezpieczeństwo zetknięcia się z sytuacją ryzykowną i poddania się namowom zażycia środka uzależniającego.

Ankietowani mają świadomość, że najpopularniejszymi używkami w ich środowisku są papierosy (52,46%) i alkohol (48,95%). Są to również używki najbardziej widoczne i łatwe do zidentyfikowania. Świadomość stosowania narkotyków ujawnia 12,35% ankietowanych. Pozytywnym elementem tego zjawiska jest to, że uczniowie wiedzą, iż problem istnieje i dotyka ich rówieśników. Należałoby się bliżej przyjrzeć zaistniałemu przyzwoleniu społecznemu w tej grupie wiekowej.

Występują różnice między chłopcami i dziewczętami w świadomości stosowania używek w środowisku rówieśniczym. Można to wytłumaczyć szybszym dojrzewaniem emocjonalnym dziewcząt i w związku z tym większym stopniem wyczulenia na zachodzące wokół zjawiska i sytuacje. Należy brać pod uwagę to, że ankietowani mieli możliwość wyboru spośród 4 wskazanych w ankiecie używek, co mogło utrudnić decyzję respondentów przy pytaniu nr 1. Dlatego też występują różnice wyników w pytaniach 1 i 6 (*Czy Twoi koledzy/koleżanki piją alkohol?*). Nie jest to błąd badawczy, lecz konsekwencja zamierzonego zawężenia problematyki badań.

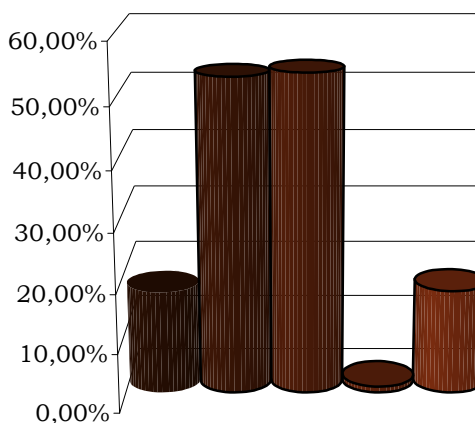
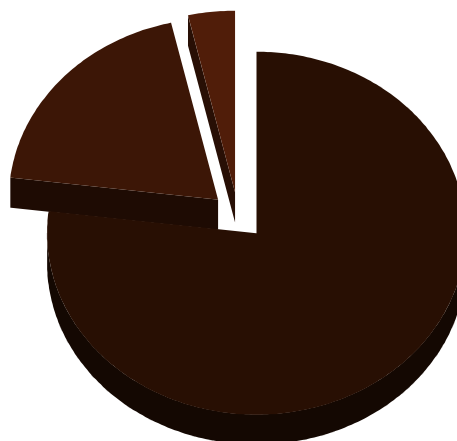
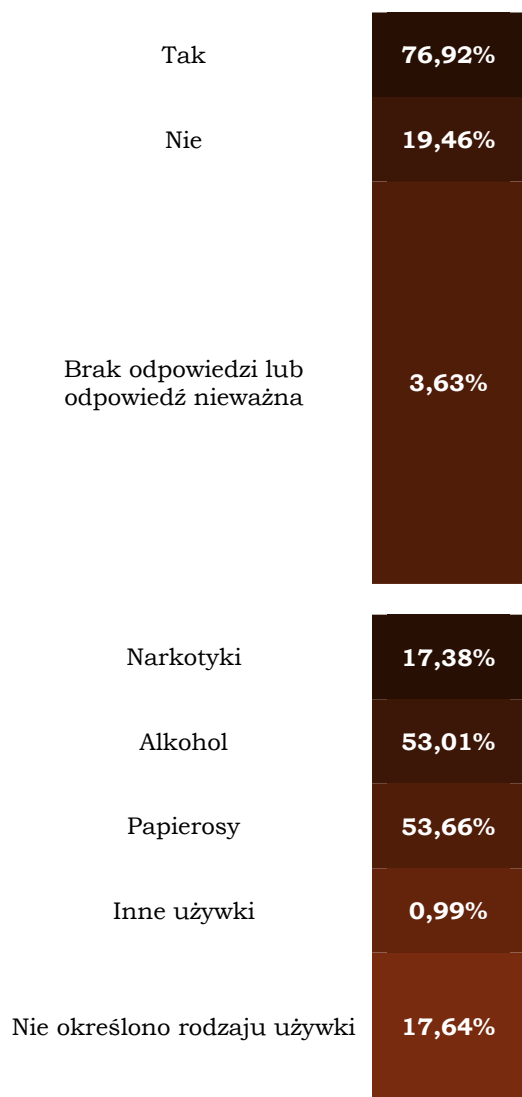
Uwaga! Jeśli świadomość młodzieży, dotycząca stosowania używek przez rówieśników jest aż tak wysoka, to można przypuszczać, że część ankietowanych może w tym uczestniczyć lub być bezpośrednio narażona na podjęcie zachowań ryzykownych.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli w gminach występuje wyższy wskaźnik świadomości, niż posiada ok. $\frac{3}{4}$ respondentów, to konieczne jest dokładniejsze przyjrzenie się sytuacji. Może ona wskazywać na bardzo niebezpieczne rozprzestrzenianie się uzależnień na danym terenie. Wskazane byłoby przeprowadzenie wśród dzieci i dorosłych ankiety szczegółowo wskazującej na konkretne środki uzależniające i badającej poziom świadomości w ich stosowaniu przez najbliższe środowisko. Wyniki mieszczące się poniżej przeciętnych mogą sugerować niski poziom świadomości badanych, dotyczącej występowania problemu w ich środowisku. W takiej sytuacji wskazana byłaby szersza akcja edukacyjna i uwrażliwienie młodzieży na zagrożenia współczesnej cywilizacji. Zwłaszcza, że uczniowi ci stoją przed progiem dorosłości, mają 14-15 lat i ich kontakty z osobami dorosłymi (nie zawsze godnymi zaufania) będą coraz częstsze. Spotkania

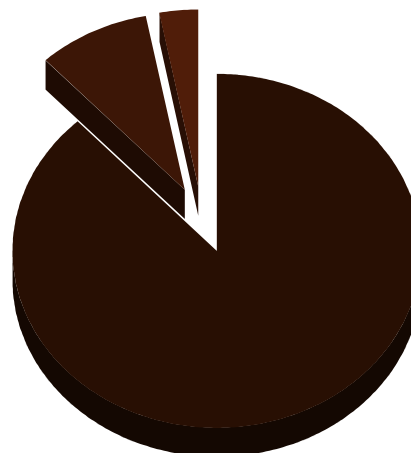
psychoedukacyjne, konkursy np. na plakat antyalkoholowy lub wskazujący szkodliwość stosowania narkotyków, projekcja filmów, spotkania z osobami kompetentnymi i wiarygodnymi zdecydowanie polepszyłyby świadomość zgubnego wpływu takich środków na zdrowie i życie.

Pytanie 1 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

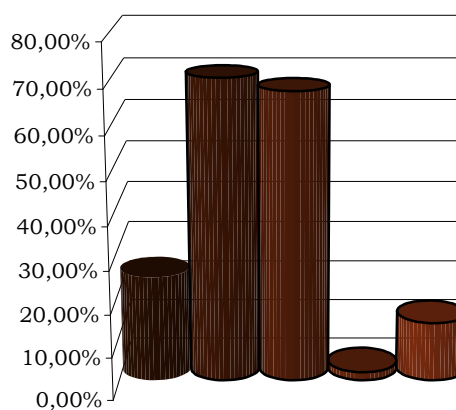

Pytanie 1 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak	88,12%
Nie	8,91%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,97%

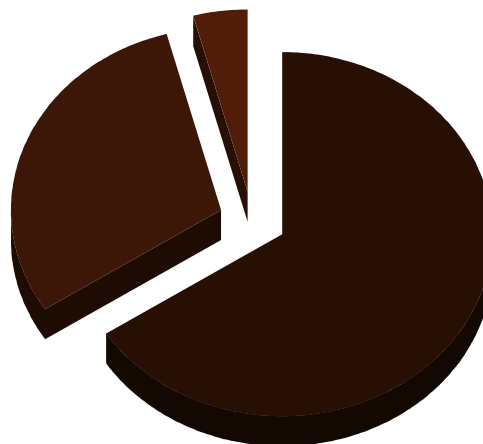

Narkotyki	24,75%
Alkohol	70,30%
Papierosy	67,33%
Inne używki	1,98%
Nie określono rodzaju używki	13,86%

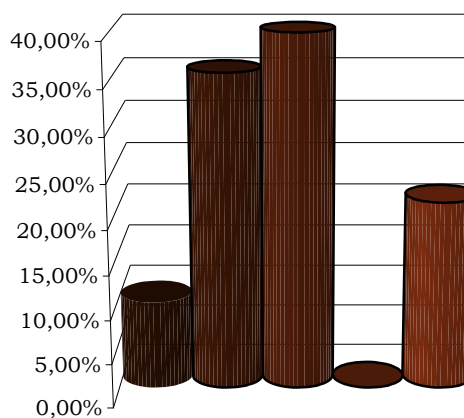

Pytanie 1 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	65,71%
Nie	30,00%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	4,29%

Narkotyki	10,00%
Alkohol	35,71%
Papierosy	40,00%
Inne używki	0,00%
Nie określono rodzaju używki	21,43%

Pytanie 2

Czy sam próbowałeś jakichś środków odurzających? Jeśli tak, to jakich?

Kontekst ogólnopolski

Spośród wszystkich badanych uczniów bezpośredni kontakt ze środkami odurzającymi miało 37,81% respondentów. Pozytywny jest fakt, że 60,11% uczniów nie próbowało żadnych środków zmieniających nastrój.

Gimnazjaliści przyznający się, że próbowali środków uzależniających, szczególnie spożywali alkohol (80,35%) i palili papierosy (48,01%). Nie występują istotne różnice w stosowaniu środków odurzających i uzależniających przez dziewczęta i chłopców. 8,56% młodzieży z klas II gimnazjum miało bezpośredni kontakt z narkotykami.

Należałoby się zastanowić nad skutecznością podejmowanych do tej pory akcji propagandowych i profilaktycznych. Czy są wystarczająco przekonujące, skoro tak dużo młodzieży sięga po środki uzależniające lub odurzające – nawet jeśli jest to tylko jednorazowa próba.

Celowym wydaje się, w tej sytuacji, prowadzenie długofalowych akcji i zadań, uczących młodzież życia bez sztucznego poprawiania sobie nastroju. Propozycje włączenia się w zdrowy system reagowania, zdrowe życie na co dzień, podawanie młodzieży wzorów dobrego, radosnego spędzania wolnego czasu bez używek, więcej przynosi efektów niż jednorazowe akcje propagandowe, na które młodzież rzadko zwraca uwagę. Kampania „Zachowaj Trzeźwy Umysł” potwierdza zasadność prowadzenia takich akcji i ich dobroczynny wpływ na zachowania dzieci i młodzieży oraz zwiększanie świadomości dorosłych odnośnie zagrożeń na jakie narażone jest młode pokolenie.

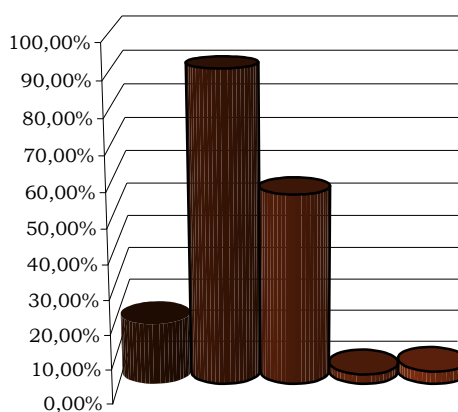
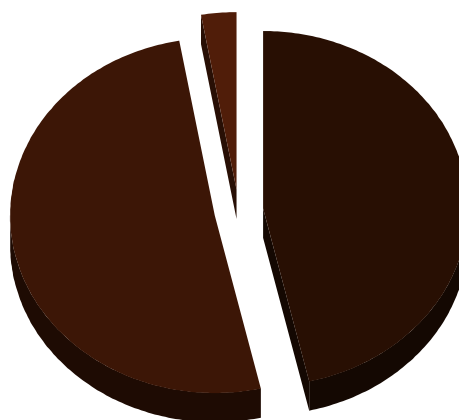
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli w gminach występują wyniki wyższe od uzyskanych w omawianych badaniach, to należy je potraktować jako dodatkowy alarm, wymagający natychmiastowego wprowadzenia szerszych środków zaradczych, uwzględniających całe środowisko wychowawcze ucznia np. zorganizowanie w gminie lub w szkole dnia zdrowego, pomysłowego zagospodarowania czasu wolnego. Różne organizacje, stowarzyszenia, osoby prywatne mogą zaprezentować swoje pomysły na rozrywkę. Młodzież często nie ma pomysłu co zrobić z wolnym czasem, jak przeciwdziałać nudzie. Długofalowe kampanie edukacyjne, w których zadania realizują osoby dorosłe jak i młodzież, pozwolą zintegrować środowisko i wskazać młodzieży jak można - również w życiu dorosłym – dobrze się bawić bez stosowania środków zastępczych, używek i substancji odurzających.

Uwaga! W programie zapobiegania uzależnieniom należy uwzględnić dalsze badania dotyczące aktualnego stanu spożywania przez młodzież substancji odurzających i uzależniających. Prezentowane tu wyniki badań ankietowych wskazują na kontakt (być może sporadyczny lub jednorazowy) ze środkami odurzającymi lub uzależniającymi. Nie uwzględniają stałości zjawiska.

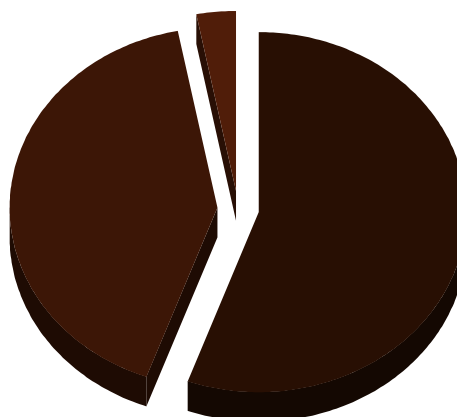
Pytanie 2 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Tak	46,29%
Nie	50,79%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,91%
Narkotyki	17,93%
Alkohol	90,66%
Papierosy	55,56%
Inne używki	2,82%
Nie określono rodzaju używki	3,71%

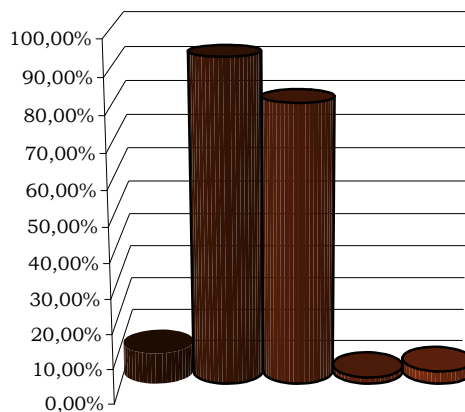

Pytanie 2 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak	55,45%
Nie	41,58%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,97%

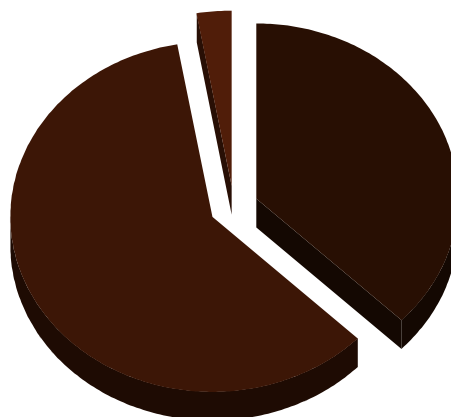

Narkotyki	8,93%
Alkohol	92,86%
Papierosy	80,36%
Inne używki	1,79%
Nie określono rodzaju używki	3,57%

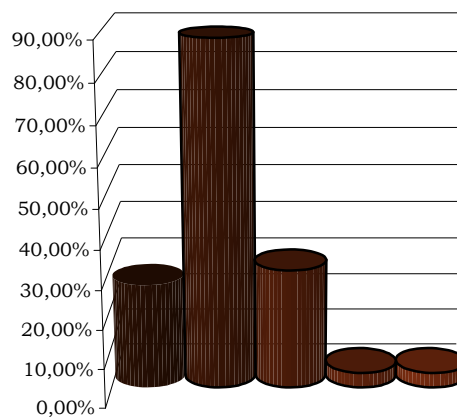

Pytanie 2 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	37,14%
Nie	60,00%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,86%

Narkotyki	26,92%
Alkohol	88,46%
Papierosy	30,77%
Inne używki	3,85%
Nie określono rodzaju używki	3,85%

Pytanie 3

Czy sądzisz, że można bezpiecznie dla organizmu palić marihuanę?

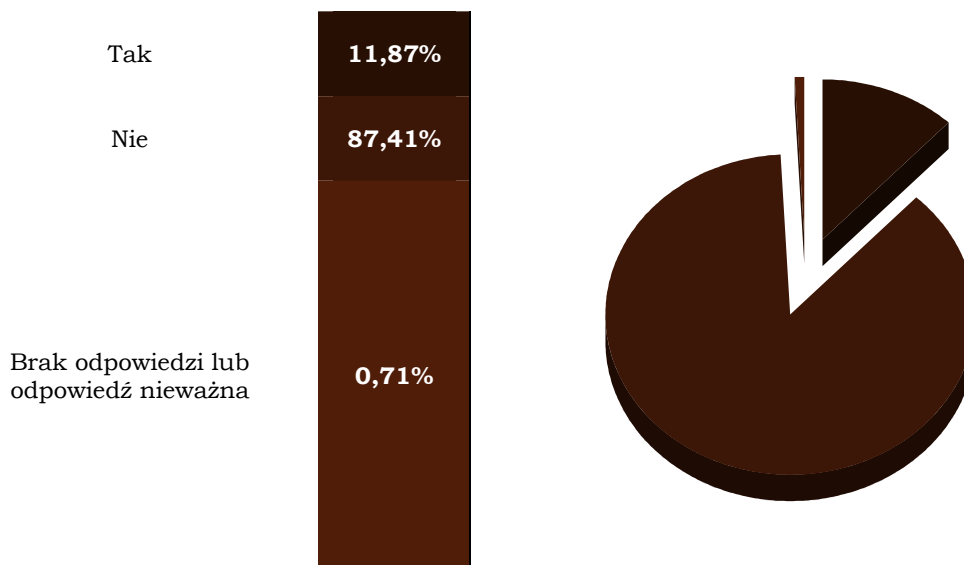
Kontekst ogólnopolski

Co ósma osoba ankietowana (12,74%) uważa, że można bezpiecznie dla organizmu palić marihuanę. Występuje znaczna różnica w wypowiedziach dziewcząt i chłopców. O braku szkodliwości palenia marihuany jest przekonanych 7,38% dziewcząt i 18,10% chłopców. Można przypuszczać, że dziewczęta mają wyższy poziom świadomości w tej dziedzinie.

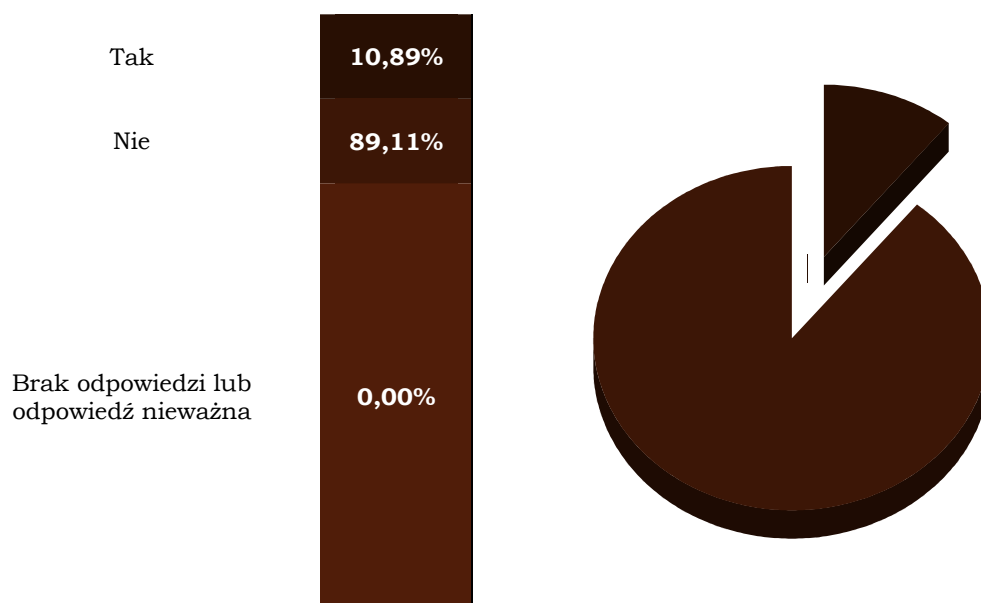
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Pojawiający się w gminie zdecydowanie wyższy wskaźnik pozytywnych odpowiedzi (por. 12,74%) powinien skłonić osoby zaangażowane w wychowanie młodzieży do bardziej wnikliwej analizy zjawiska i zdecydowanych kroków przeciwdziałania narkomanii. Należałoby przeprowadzić dokładną analizę poglądów młodzieży z konkretnego rejonu na szkodliwość marihuany oraz na ich doświadczenia z paleniem tego narkotyku np. poprzez ankiety przeprowadzane w szkołach przez osoby z zewnątrz. Również wskazane byłoby organizowanie spotkań nastolatków z osobami kompetentnymi oraz umożliwienie uczniom uzyskanie odpowiedzi na interesujące ich pytania.

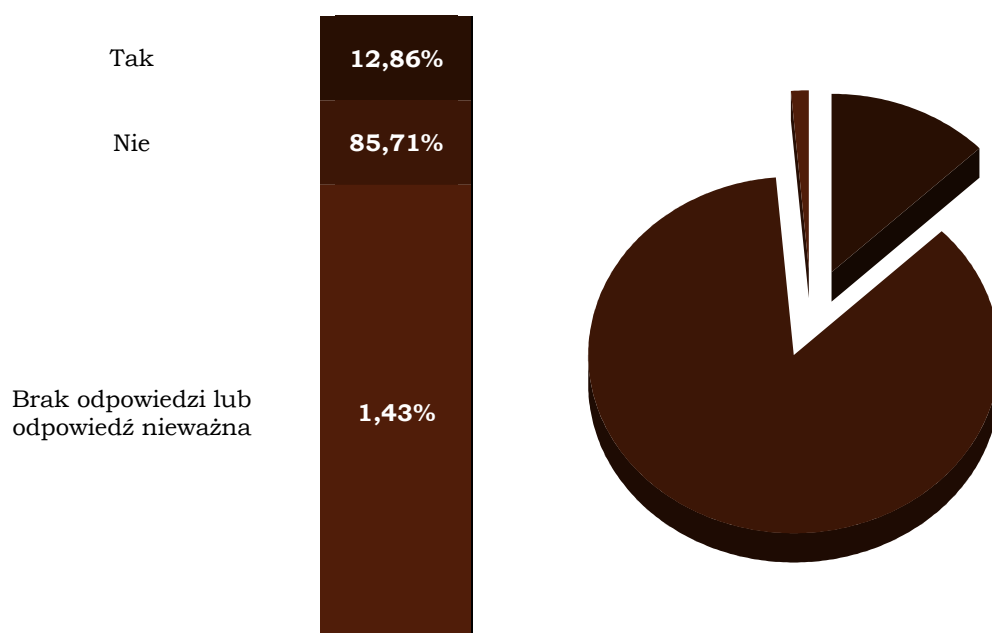
Pytanie 3 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 3 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 3 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 4

Czy uważasz, że picie alkoholu na imprezach może zaszkodzić nastolatкови?

Kontekst ogólnopolski

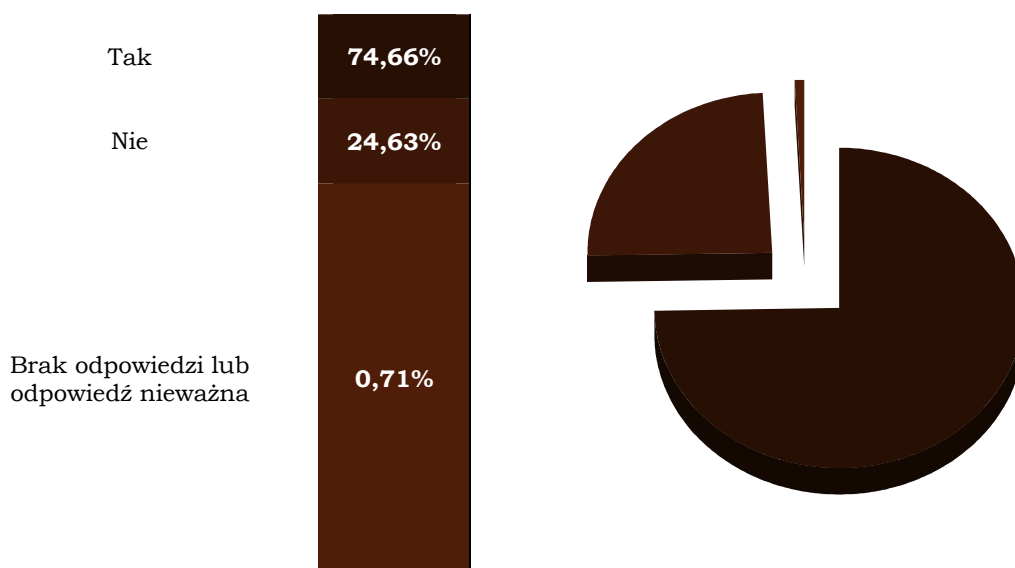
Większość ankietowanych uważa, że picie alkoholu na imprezach może zaszkodzić nastolatкови (71,25%). Różnice w ocenie szkodliwości picia zaznaczają się w odniesieniu do płci. 14,26% więcej dziewcząt niż chłopców uznaje picie alkoholu za szkodliwe dla nastolatka. Ponad 1/3 chłopców uznaje picie alkoholu na imprezach za nieszkodliwe. 27,42% ankietowanych uznaje nieszkodliwość picia alkoholu na imprezach. Wynik jest niepokojący, gdyż świadczy o niskim poziomie wiedzy o szkodliwości alkoholu w grupie gimnazjalistów klas II. Należy utwierdzać młodzież w przekonaniu o szkodliwości picia, nie tylko w młodym wieku.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

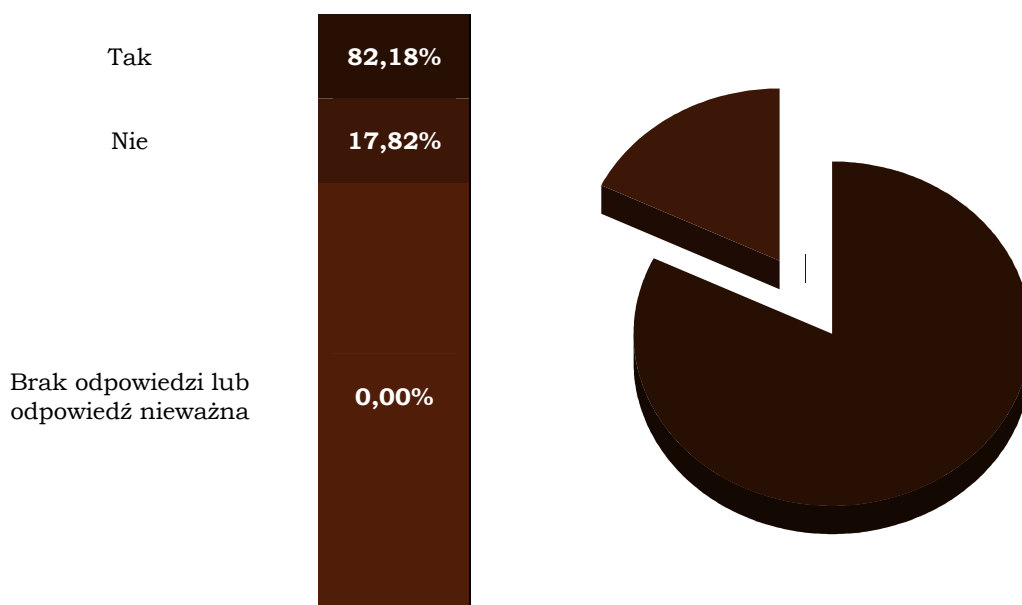
Warto porównać wyniki badań konkretnej gminy z uzyskanymi tu wynikami badanej populacji. Jeżeli wyniki wskazujące na uznawanie poglądu o nieszkodliwości picia alkoholu na imprezach przez nastolatków są wyższe, to tym bardziej konieczne jest nasilone działanie profilaktyczne. Wskazane byłoby przeprowadzenie sondażu (lokalne ankiety w szkołach, przygotowane przez pedagoga szkolnego lub wychowawcę) o częstotliwości i poziomie przyzwolenia uczniów na picie alkoholu na imprezach. Gmina może zorganizować ciekawe spotkania z osobami, które zaprezentują sposób na pozbycie się nudy życiowej bez konieczności używania alkoholu lub innych środków uzależniających.

Uwaga! Organizacja zajęć sportowych (np. w ramach „ZTU”), zdrowa rywalizacja w zadaniach konkursowych, organizowanych przez kampanię lub lokalnie przez szkoły, może być skutecznym motywatorem do życia bez alkoholowego rauszu.

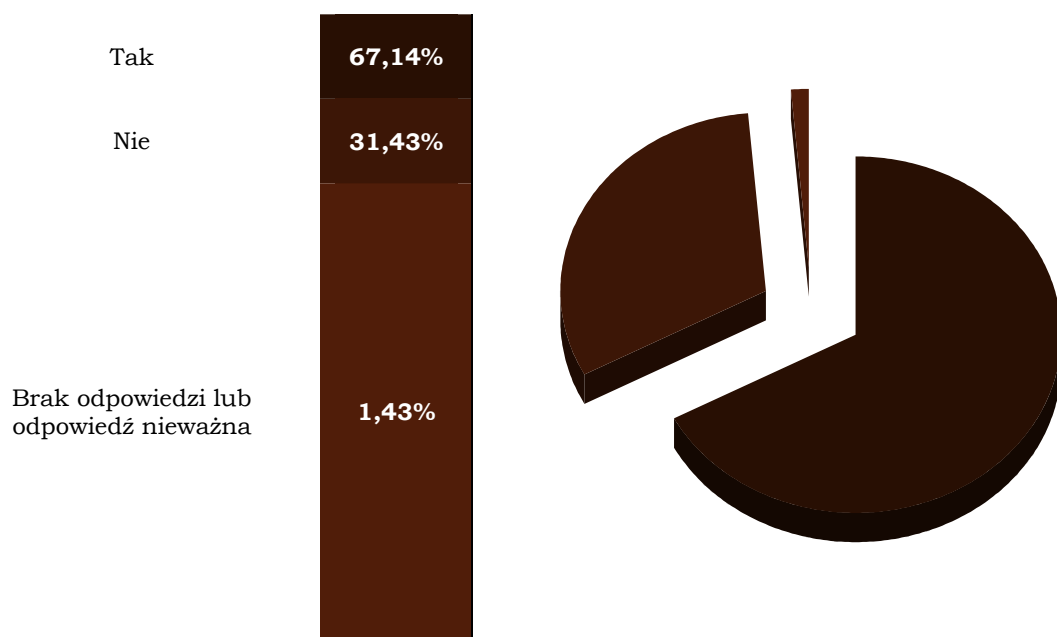
Pytanie 4 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 4 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 4 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 5

Czy zdarzyło Ci się pić alkohol? Jeśli tak, to jaki to był alkohol?

Kontekst ogólnopolski

Wyniki badań wskazują, że 10,42% uczniów klas II gimnazjów często pije alkohol. Nawet przy założeniu, że niektórzy z nich próbują imponować otoczeniu, budzi to zaniepokojenie. Do rzadkiego spożywania alkoholu przyznaje się 29,12% ankietowanych, 32,30% respondentów deklaruje bardzo rzadkie spożywanie alkoholu. Świadczy to o tym, że ok. $\frac{3}{4}$ badanej młodzieży pije alkohol.

W każdej z tych grup zdecydowanie dominuje piwo jako rodzaj pitego alkoholu. Młodzież zdaje sobie sprawę z tego, że piwo jest alkoholem (84,90%) [por. pytanie nr 8]. Prawdopodobnie niska cena piwa oraz przekonanie o jego znikomej szkodliwości czyni go popularnym w tej grupie wiekowej. Wydaje się celowym pogłębianie świadomości społecznej dotyczącej picia piwa.

Uwaga! Niebezpiecznym zjawiskiem jest fakt, że picie wódki zadeklarowało 59,40% respondentów, mówiących o częstym spożywaniu alkoholu. Świadczy to o zagrożeniu alkoholizmem tej grupy młodzieży. Biorąc pod uwagę ich młody wiek rokuje to źle na przyszłość.

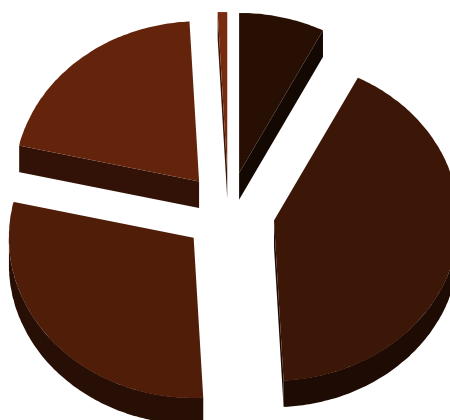
31,17% uczniów rzadko spożywa wódkę, a 11,32% bardzo rzadko. Pociuszającym jest fakt, że 25,71% ankietowanej młodzieży nigdy nie piło alkoholu. Świadczy to przede wszystkim o dobrym wpływie rodziny, a także środowiska wychowawczego (być może religijnego, ale także rówieśniczego). W wielu kręgach społecznych wytworzyła się atmosfera braku akceptacji dla ludzi będących w stanie upojenia alkoholowego. Mimo takiej „optymistycznej” liczby faktem jest jednak, że to tylko $\frac{1}{4}$ ankietowanych nigdy nie piło alkoholu. $\frac{3}{4}$ młodzieży niestety miało już doświadczenia z alkoholem.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli w gminie występuje wyższy procent częstego spożywania wódki przez uczniów, koniecznym jest włączenie zadań nawet z programu profilaktyki III stopnia. Objęcie terapią antyalkoholową całej rodziny wydaje się nieodzowne. Niższe wyniki nie powinny zwalniać od odpowiedzialności za uświadomienie młodzieży tragicznych skutków spożywania alkoholu, zwłaszcza wódki. Wyniki niższe od przeciętnych, wykazanych w badaniach ankietowych, nie świadczą o znikomym problemie. Mogą wynikać z nie ujawnienia prawdziwej sytuacji, z lęku przed konsekwencjami.

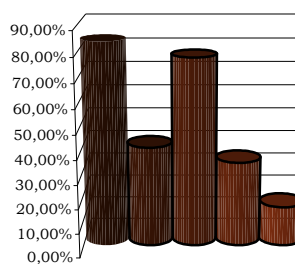
Pytanie 5 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Często	7,53%
Rzadko	41,56%
Bardzo rzadko	29,47%
Nigdy	20,72%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,71%

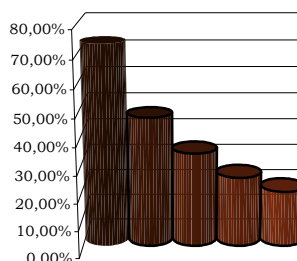
Preferencje respondentów deklarujących **częste** spożywanie alkoholu

Piwo	83,75%
Wino	41,25%
Wódka	77,50%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	35,00%
Nie podano	16,25%

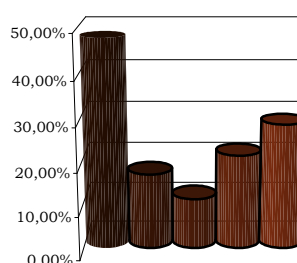
Preferencje respondentów deklarujących **rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	73,33%
Wino	47,41%
Wódka	34,44%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	25,56%
Nie podano	20,37%

Preferencje respondentów deklarujących **bardzo rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	47,90%
Wino	17,39%
Wódka	11,60%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	21,76%
Nie podano	28,82%

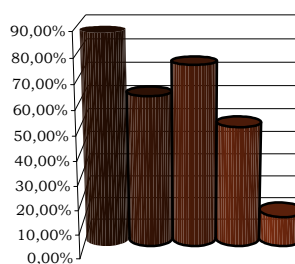
Pytanie 5 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Często	7,92%
Rzadko	44,55%
Bardzo rzadko	34,65%
Nigdy	12,87%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,00%

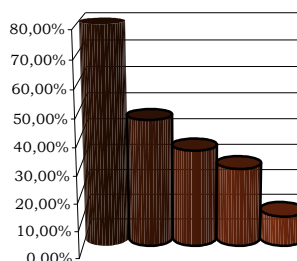
Preferencje respondentów deklarujących **częste** spożywanie alkoholu

Piwo	87,50%
Wino	62,50%
Wódka	75,00%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	50,00%
Nie podano	12,50%

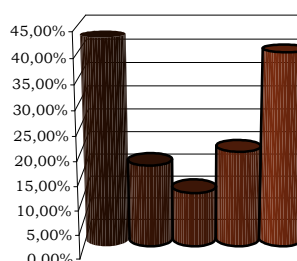
Preferencje respondentów deklarujących **rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	80,00%
Wino	46,67%
Wódka	35,56%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	28,89%
Nie podano	11,11%

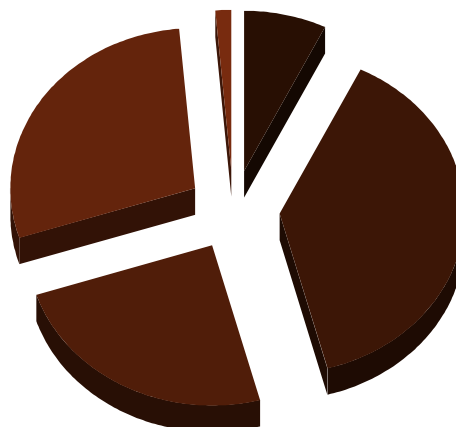
Preferencje respondentów deklarujących **bardzo rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	42,86%
Wino	17,14%
Wódka	11,43%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	20,00%
Nie podano	40,00%

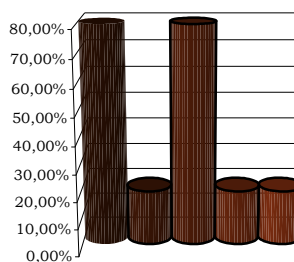
Pytanie 5 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Często	7,14%
Rzadko	38,57%
Bardzo rzadko	24,29%
Nigdy	28,57%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	1,43%

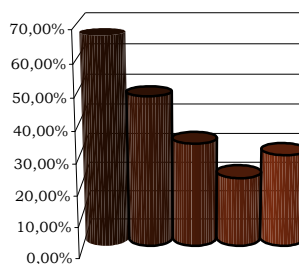
Preferencje respondentów deklarujących **częste** spożywanie alkoholu

Piwo	80,00%
Wino	20,00%
Wódka	80,00%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	20,00%
Nie podano	20,00%

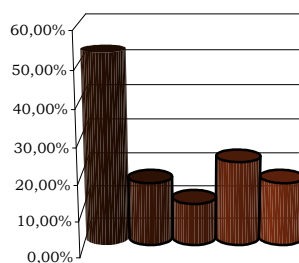
Preferencje respondentów deklarujących **rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	66,67%
Wino	48,15%
Wódka	33,33%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	22,22%
Nie podano	29,63%

Preferencje respondentów deklarujących **bardzo rzadkie** spożywanie alkoholu

Piwo	52,94%
Wino	17,65%
Wódka	11,76%
Inny alkohol (np. szampan, drink)	23,53%
Nie podano	17,65%

Pytanie 6

Czy Twoi koledzy / koleżanki piją alkohol?

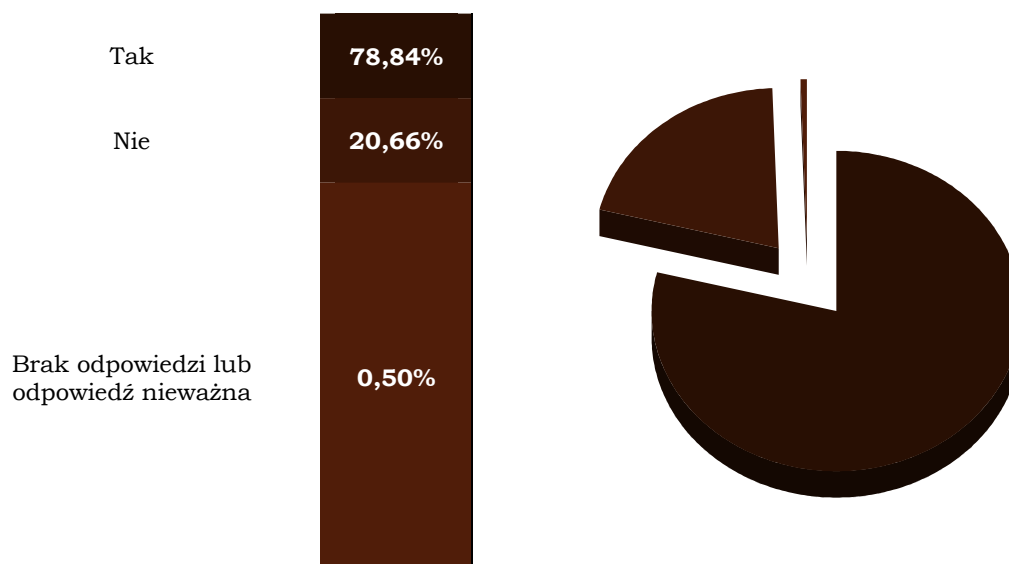
Kontekst ogólnopolski

Alkohol jest używką najczęściej wymienianą przez uczniów jako środek stosowany w ich grupie rówieśniczej. W pytaniu tym badano wyłącznie świadomość spożycia alkoholu wśród uczniów tej grupy wiekowej. Około 80% ankietowanych ma świadomość tego, że ich koledzy spożywają alkohol. Rozrzut wyników między chłopcami a dziewczętami jest niewielki (ok.3%), mieści się w granicach błędu statystycznego. Można przypuszczać, że płeć nie odgrywa roli w poziomie świadomości o występującym zjawisku. Tak wysoki poziom świadomości spożycia alkoholu wśród gimnazjalistów nie świadczy o skali zagrożenia alkoholizmem. Odpowiedź twierdzącą podał zarówno uczeń znający tylko dwóch rówieśników spożywających alkohol jak i ten, który zna dwudziestu takich kolegów.

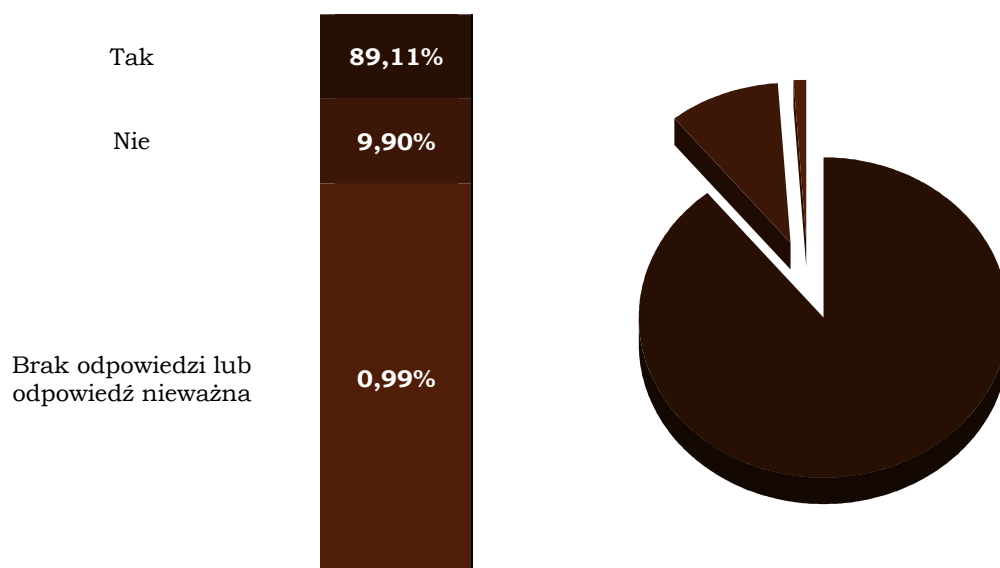
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Uwaga! Fakt (niezależnie od wyników ankiet) spożywania przez młodzież alkoholu powinien mobilizować środowiska wychowawcze do podejmowania środków zaradczych (realizowania programów i prowadzenia akcji uczących alternatywnych sposobów ciekawego spędzania życia).

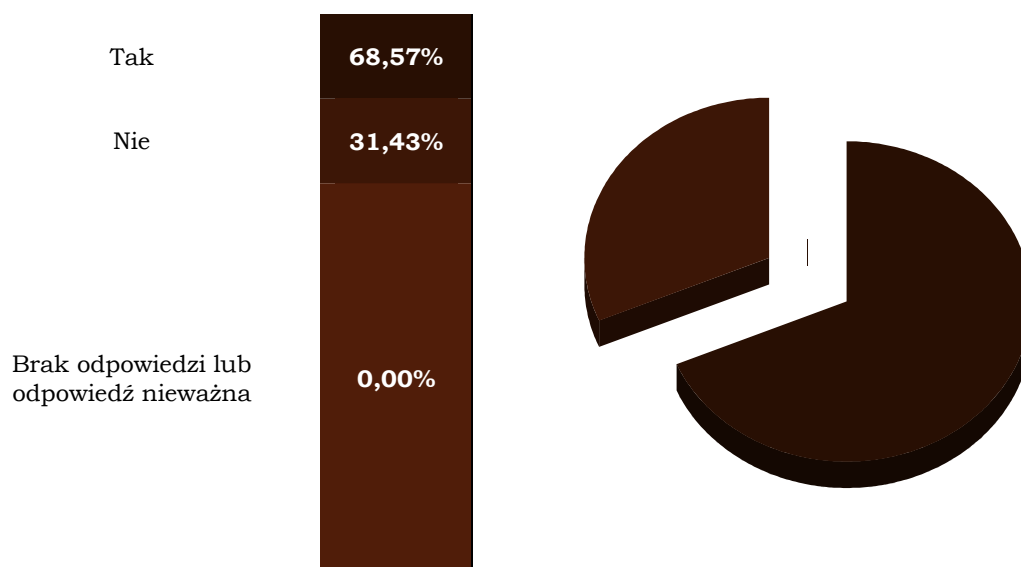
Pytanie 6 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 6 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 6 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 7

Czy zwracałeś im uwagę, żeby tego nie robili? Jeśli nie, to dlaczego?

Kontekst ogólnopolski

Jedną z pożądaných umiejętności, nabywaną w trakcie rozwoju, jest umiejętność reagowania w sytuacjach zagrożenia. Dotyczy to również spożywania alkoholu. Młodzież wie, że alkohol szkodzi, wie, że ich rówieśnicy piją, ale czy obserwatorzy potrafią właściwie zareagować i zwrócić koledze uwagę? Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 28,49%. Dziewczeta częściej niż chłopcy reagują zwracaniem uwagi pijącemu rówieśnikowi. Różnica wynosi 13,03%. Może to świadczyć o większej odwadze dziewcząt lub wynikać z mniejszej tolerancji picia i poczucia odpowiedzialności.

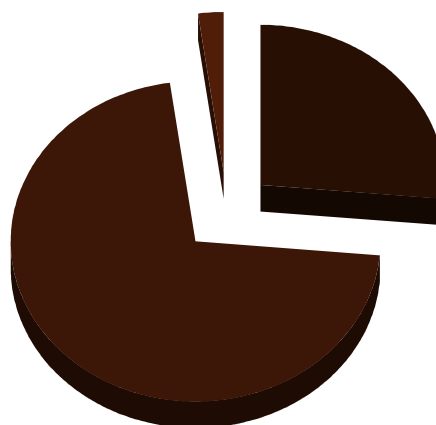
Badania wskazują, że w większości dziewczeta i chłopcy nie zwracają swoim rówieśnikom uwagi w sytuacji spożywania przez nich alkoholu. Główną przyczyną takiej postawy u dziewcząt jest przeświadczenie, że to nie ich sprawa (52,44%), podobną argumentacją posługują się chłopcy (58,04%). W drugiej kolejności ankietowani wymieniają powód, że zwracanie uwagi jest bezcelowe, gdyż nie skłoni rówieśników do zaprzestania picia.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

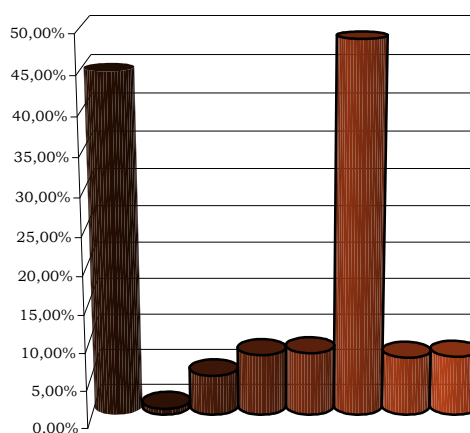
Jeśli w gminie wyniki są wyższe od uzyskanych, to może świadczyć o dobrze zorganizowanej profilaktyce lub o prawidłowych relacjach rówieśniczych (bez poczucia zagrożenia ze strony rówieśników).

Pytanie 7 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Tak	26,39%
Nie	71,46%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,14%

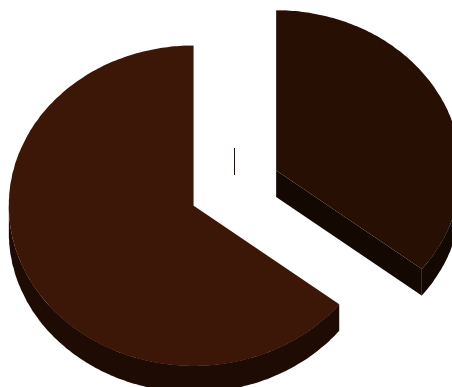

To nie moja sprawa	44,69%
Wstyd mi, że nie pije	0,77%
Nie chcę usłyszeć ostrych słów krytyki	5,31%
Jak zwrócę uwagę, to nazwą mnie mięczakiem	8,11%
Nie umiem zwracać komuś uwagi	8,39%
I tak będą pić, więc zwracanie uwagi nie ma sensu	48,67%
Inne przyczyny	7,76%
Nie podano	7,90%

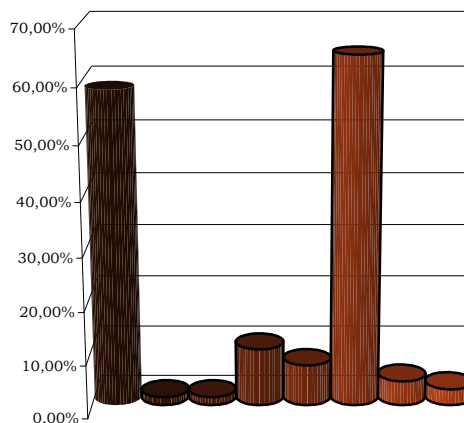

Pytanie 7 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak	35,64%
Nie	64,36%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,00%

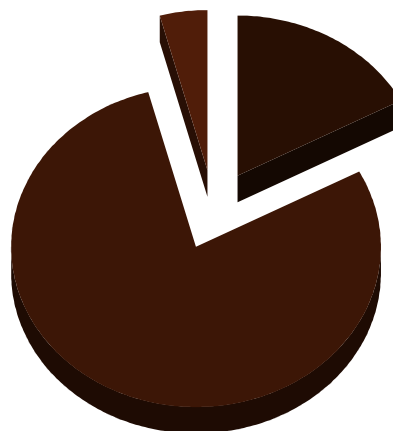

To nie moja sprawa	58,46%
Wstyd mi, że nie piję	1,54%
Nie chcę usłyszeć ostrych słów krytyki	1,54%
Jak zwrócę uwagę, to nazwą mnie mięczakiem	10,77%
Nie umiem zwracać komuś uwagi	7,69%
I tak będą pić, więc zwracanie uwagi nie ma sensu	64,62%
Inne przyczyny	4,62%
Nie podano	3,08%

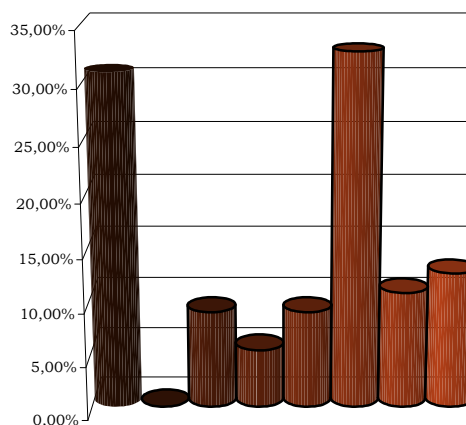

Pytanie 7 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	17,14%
Nie	78,57%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	4,29%

To nie moja sprawa	30,91%
Wstyd mi, że nie piję	0,00%
Nie chcę usłyszeć ostrych słów krytyki	9,09%
Jak zwrócę uwagę, to nazwą mnie mięczakiem	5,45%
Nie umiem zwracać komuś uwagi	9,09%
I tak będą pić, więc zwracanie uwagi nie ma sensu	32,73%
Inne przyczyny	10,91%
Nie podano	12,73%

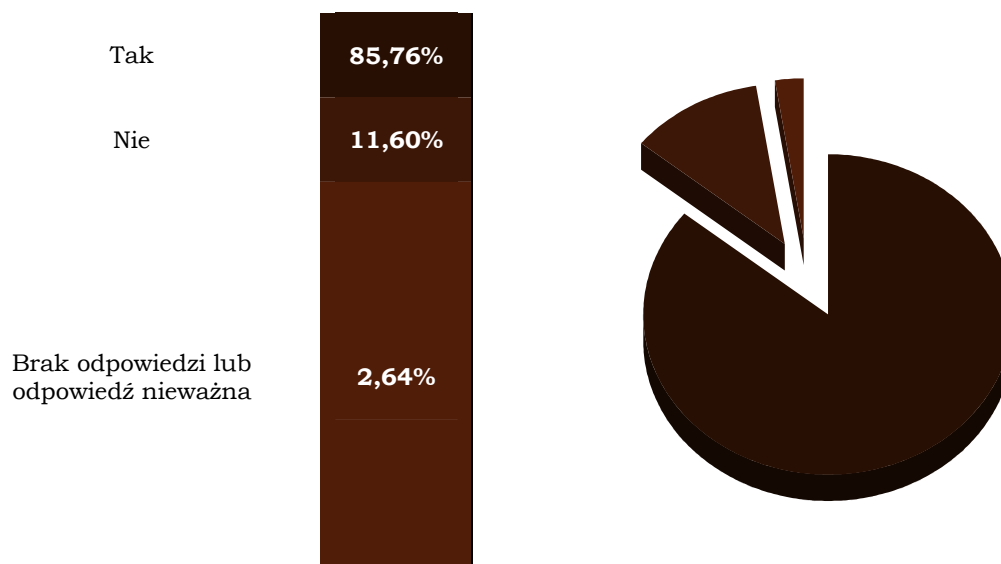

Pytanie 8

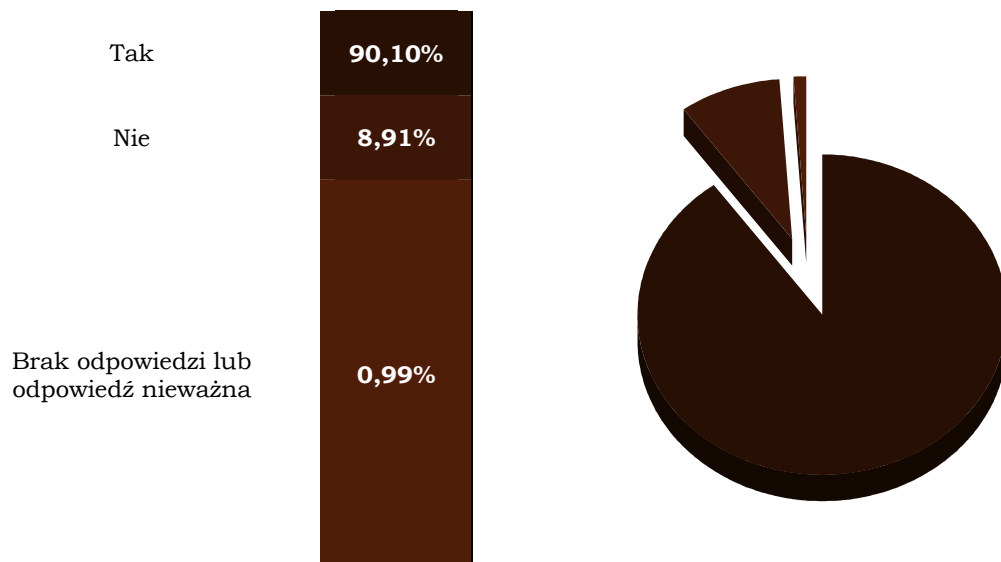
Czy uważasz, że piwo to alkohol?

(UWAGA! Interpretacja pytania zawarta w opisie pytania 5)

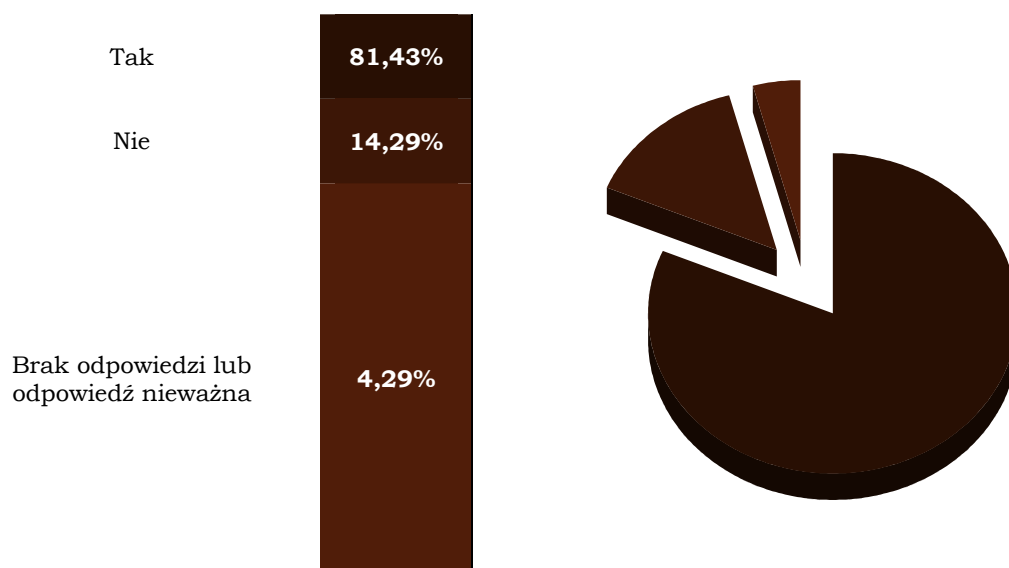
Pytanie 8 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 8 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 8 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 9

Czy rodzice pozwalają Ci wypić alkohol przy jakiejś okazji (np. imienin lub świąt) ?

Kontekst ogólnopolski

Analiza przyzwolenia rodziców na spożywanie alkoholu pozwala wysnuć ciekawe wnioski. Przede wszystkim wydaje się, że rodzice nieco bardziej ufają dziewczętom niż chłopcom i stąd bierze się różnica kilku procent w całkowitym zakazie spożywania alkoholu, bardziej restrykcyjna w stosunku do chłopców. (dziewczeta: 48,17%, chłopcy: 53,21%). Około połowa ankietowanej młodzieży stwierdza, że rodzice nie pozwalają im spożywać alkoholu, bez względu na okoliczności. Prawie drugie tyle ankietowanych stwierdza, że w przypadku uroczystości rodzinnych uzyskuje czasami pozwolenie na okolicznościowe spożycie alkoholu (dziewczeta: 46,00%, chłopcy: 39,28%). Pozwolenie na spożywanie alkoholu przy jakiejś okazji uzyskuje zawsze od rodziców 5,39% badanej młodzieży.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

W niektórych gminach mogą występować wyniki wyższe od podanych w odpowiedzi, że rodzice nigdy nie pozwalają dzieciom na picie alkoholu. Będzie to świadczyć o pozytywnej strukturze rodzin zamieszkujących daną gminę. Pozytywne wzorce zachowań w rodzinie są czynnikiem chroniącym przed zagrożeniem patologiami.

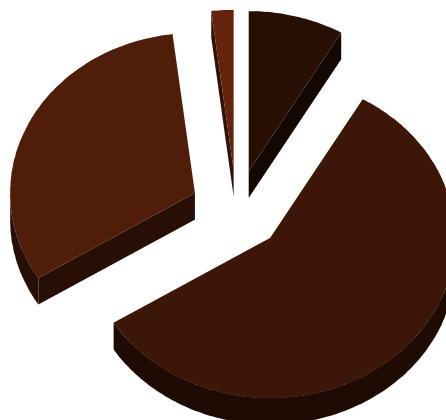
Wyniki wskazujące na większą akceptację przez rodziców spożywania przez ich dzieci alkoholu budzą niepokój o właściwe wychowanie moralne w rodzinach.

Jeśli gminy uzyskują wyniki wyższe od podanych, to może zachodzić obawa, że takie zachowania staną się pewnego rodzaju rytuałem dopuszczalnym na spotkaniach towarzyskich i mogą prowadzić do rozluźnienia zasad i norm społecznych.

Wskazane byłoby rozpoznanie występującego zjawiska na terenie konkretnej gminy, a zwłaszcza na tych obszarach, gdzie wyniki badań odbiegają od podanych w tym opracowaniu i objęcie rodziców akcją profilaktyczną. Dobrze byłoby przeprowadzić ankietę wśród rodziców i nauczycieli, dotyczącą ich poglądu na picie alkoholu przez młodzież. Ankietę taką mogłaby przeprowadzić osoba upoważniona do tego, spoza szkoły. Po opracowaniu wyników badań i sformułowaniu wniosków, można zaangażować rodziców w akcję przeciwdziałania sięganiu przez młodzież po alkohol.

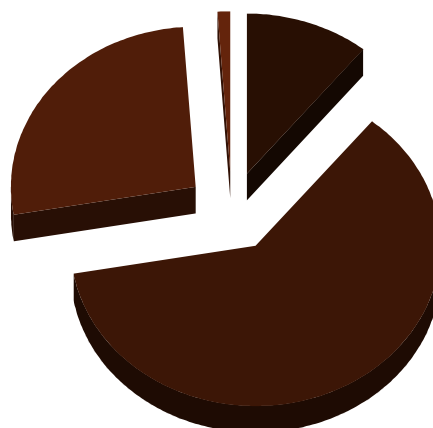
Pytanie 9 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Zawsze	8,30%
Czasami	57,84%
Nigdy	31,94%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	1,92%

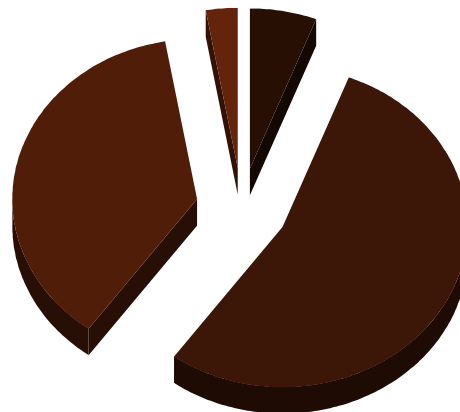
Pytanie 9 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Zawsze	10,89%
Czasami	61,39%
Nigdy	26,73%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,99%

Pytanie 9 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Zawsze	5,71%
Czasami	54,29%
Nigdy	37,14%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,86%

Pytanie 10

Czy kiedykolwiek namawiano Cię, byś wypił alkohol? Jeśli tak, to kto Cię namawiał?

Kontekst ogólnopolski

Spośród wszystkich ankietowanych 43,67% osób było namawianych do picia alkoholu. Zdecydowanie najczęściej osobami namawiającymi byli koledzy lub koleżanki z ich grupy wiekowej (68,15%), starsi koledzy i koleżanki w dużo mniejszym stopniu (3,55%). Członkowie rodziny wymieniani są tylko przez 4,93% ankietowanych jako osoby namawiające. Tylko 1,01% ankietowanych było namawianych do spożycia alkoholu przez osoby obce. Wyniki wskazują na częstsze poddawanie presji rówieśników dziewcząt (72,30%) niż chłopców (64,00%).

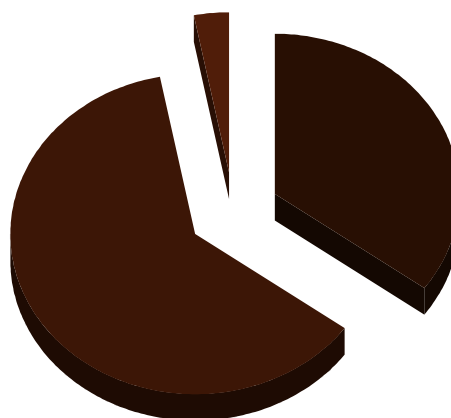
Wynika stąd, że największe zagrożenie istnieje we własnym środowisku rówieśniczym. Młodzieży trudno przeciwstawić się namowom kolegów, z którymi spędzają większość czasu. Zaangażowanie ich we wspólne projekty jako sposób na ciekawe życie, uczenie i rozwijanie w nich umiejętności nawiązywania dobrych relacji koleżeńskich, angażowanie w próbowanie własnych sił przy realizacji ciekawych konkursów, wspieranych przez dorosłych, może zdecydować o aktualnych i przyszłych wyborach stylu życia młodzieży.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

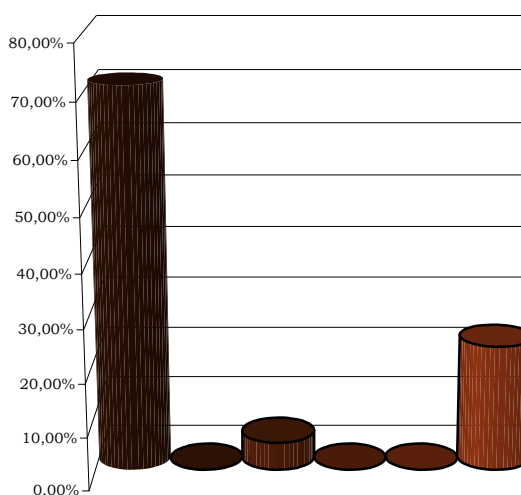
Uwaga! Często młodzież nie posiada umiejętności odmawiania, zwłaszcza swoim rówieśnikom, warto więc realizować w szkołach kursy asertywności. Jeżeli odsetek lokalny namawianych osób znacznie przewyższa średnią krajową, należy szczególnie poważnie zastanowić się nad zorganizowaniem takich kursów dla gimnazjalistów.

Pytanie 10 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Tak	35,13%
Nie	61,74%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	3,13%

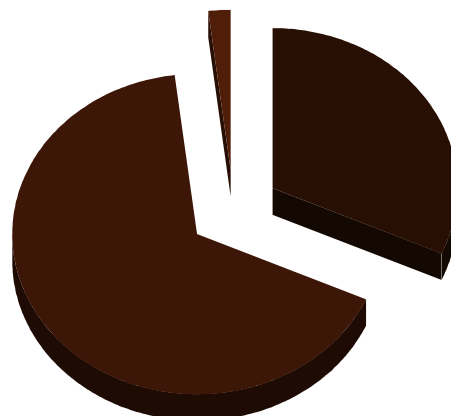

Koledzy lub koleżanki	71,12%
Starsi koledzy lub koleżanki	0,00%
Członkowie rodziny (np. ciocia, kuzyn)	5,27%
Obcy (np. starszy pan w parku)	0,00%
Inne	0,00%
Nie podano	23,61%

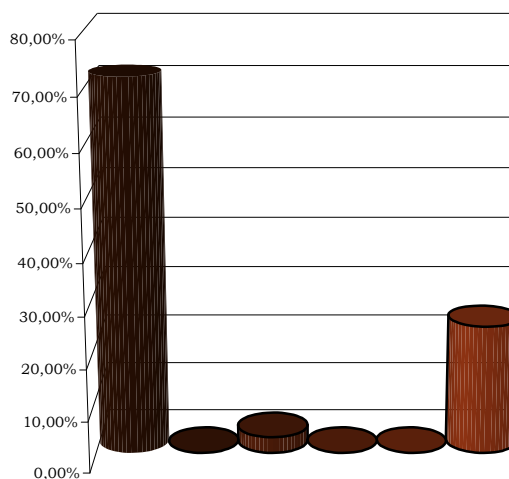

Pytanie 10 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak	31,68%
Nie	66,34%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	1,98%

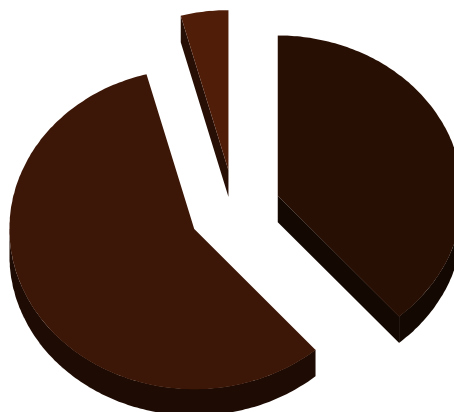

Koledzy lub koleżanki	71,88%
Starsi koledzy lub koleżanki	0,00%
Członkowie rodziny (np. ciocia, kuzyn)	3,13%
Obcy (np. starszy pan w parku)	0,00%
Inne	0,00%
Nie podano	25,00%

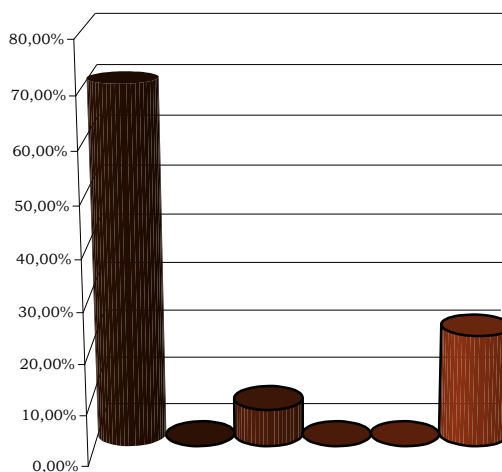

Pytanie 10 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak	38,57%
Nie	57,14%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	4,29%

Koledzy lub koleżanki	70,37%
Starsi koledzy lub koleżanki	0,00%
Członkowie rodziny (np. ciocia, kuzyn)	7,41%
Obcy (np. starszy pan w parku)	0,00%
Inne	0,00%
Nie podano	22,22%

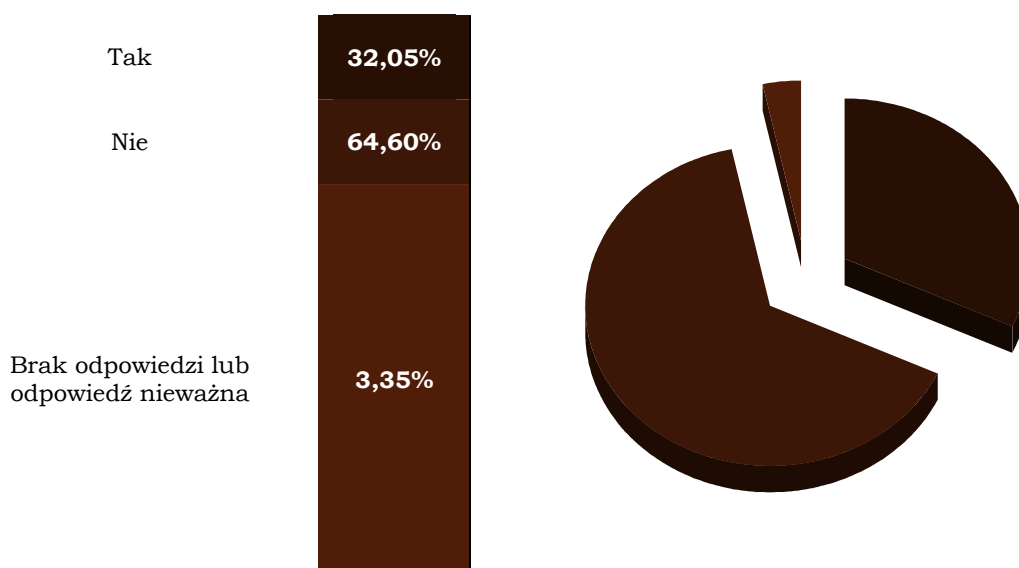
Pytanie 11

Czy wypiłbyś butelkę wina, gdyby obiecywano Ci za to bardzo atrakcyjny prezent? Niezależnie od wybranej odpowiedzi uzasadnij ją.

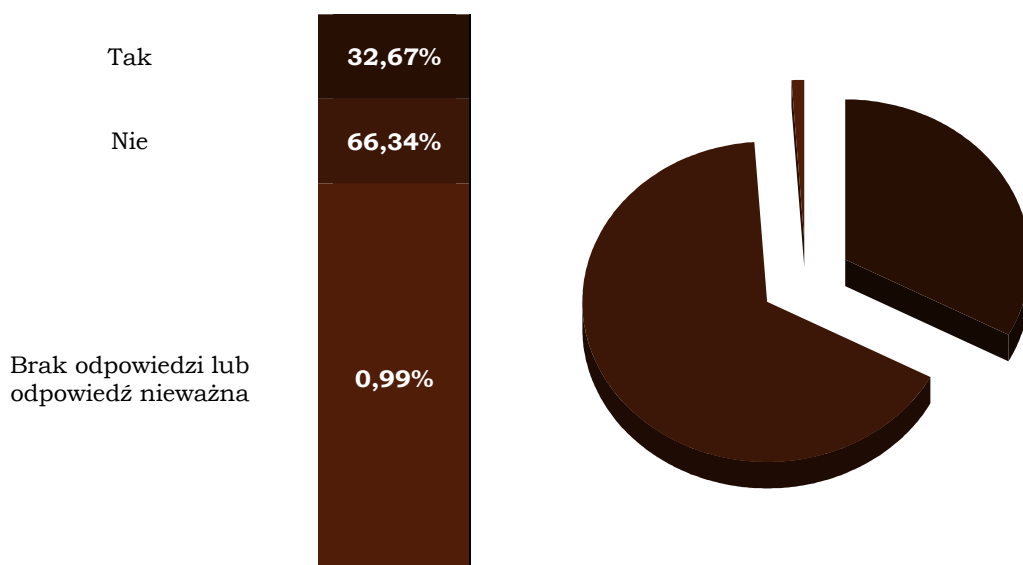
Kontekst ogólnopolski

Przecząco na to pytanie odpowiedziało 76,39% ankietowanych osób, natomiast średnio co piąty badany (21,18%) dałaby się skłonić, w zamian za atrakcyjny prezent, do wypicia butelki wina. Wydawałoby się, że dziewczęta bardziej niż chłopcy lubią prezenty. Odpowiedzi na to pytanie w grupie dziewcząt i chłopców temu przeczą. Tylko 13,62% dziewcząt wypiłoby butelkę wina, gdyby w zamian obiecano im atrakcyjny prezent i aż 28,73% ankietowanych chłopców odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Różnica w wynikach to 15,11%. Może być ona spowodowana tym, że chłopcy częściej sięgają po alkohol niż dziewczęta. Część ankietowanych osób stwierdza, że lubi prezenty. Większość podkreśla swoją nieprzekupność i świadomość możliwości uzależnienia się od alkoholu.

Pytanie 11 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 11 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

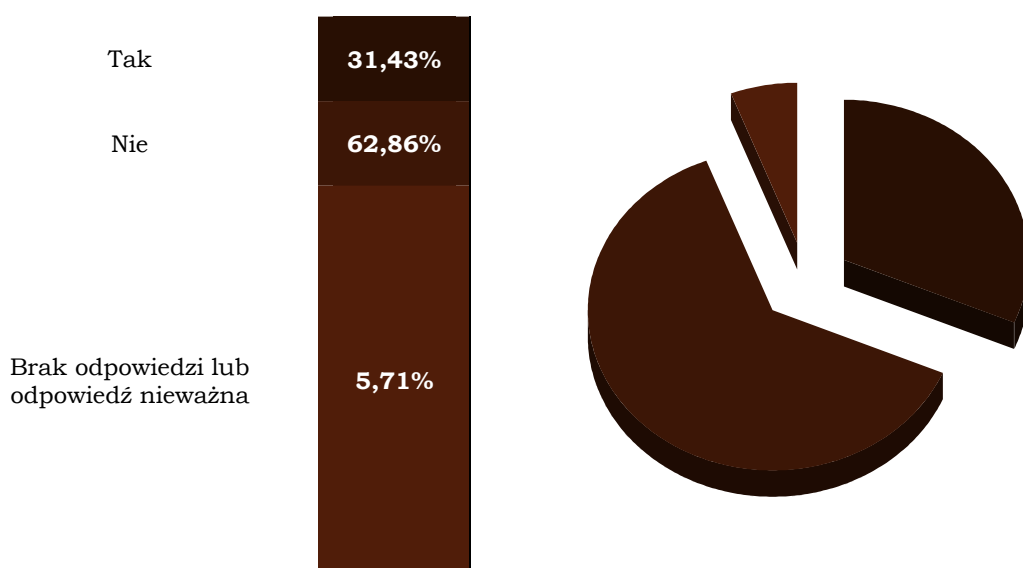

Najczęstsze uzasadnienia:

Tak, bo: Chciałabym dostać prezent, a picie wina nie jest niczym złym.

Nie, bo: nie piję alkoholu; nie jestem przekupna i naiwna; alkohol uzależnia.

Pytanie 11 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Najczęstsze uzasadnienia:

Tak, bo: Lubię prezenty i lubię wino, więc zyskuje dwa razy; to nic złego.

Nie, bo: nie lubię wina; to głupie i upokarzające.

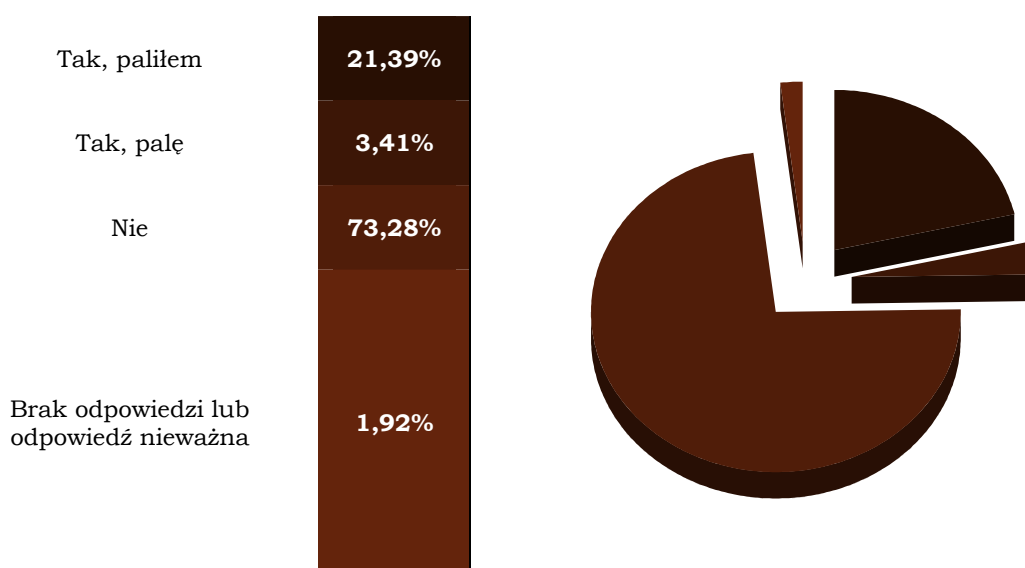
Pytanie 12

Czy palisz / paliłeś papierosy?

Kontekst ogólnopolski

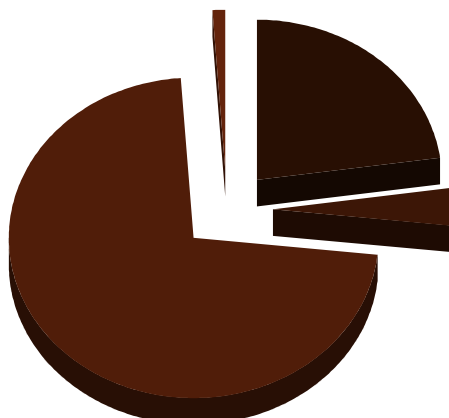
Więcej niż co czwarty ankietowany odpowiedział twierdząco na pytanie dotyczące własnych doświadczeń w paleniu tytoniu. Około trzy czwarte tej grupy określiło się jako osoby palące w przeszłości (21,58%), a co czternasty respondent (7,80%) przyznaje się do palenia obecnie. Obie płcie wykazują podobne doświadczenia w tej kwestii.

Pytanie 12 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

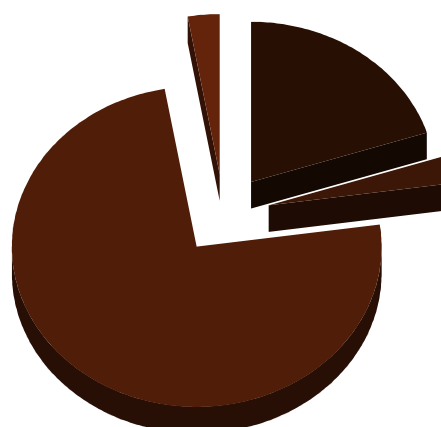
Pytanie 12 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Tak, paliłam	22,77%
Tak, palę	3,96%
Nie	72,28%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,99%

Pytanie 12 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Tak, paliłem	20,00%
Tak, palę	2,86%
Nie	74,29%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	2,86%

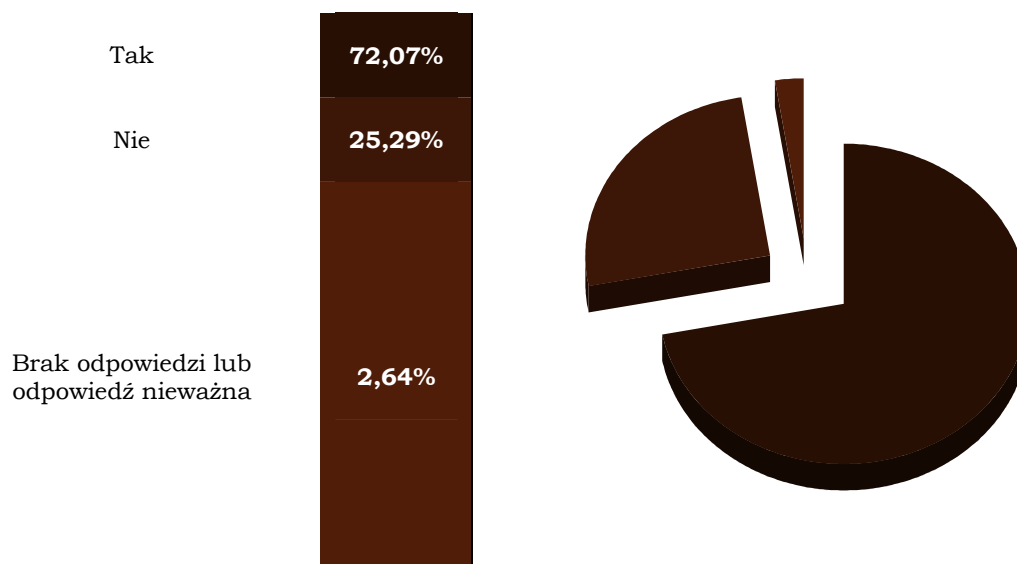

Pytanie 13

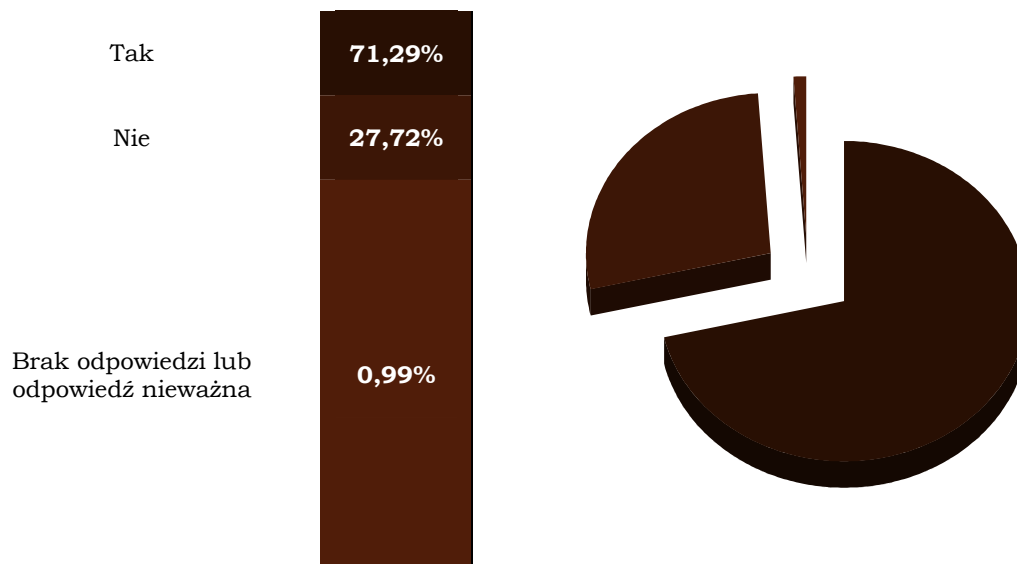
Czy użyłbyś przemocy, gdybyś uważał to za konieczne?

(UWAGA! Interpretacja pytania zawarta w opisie pytania 14)

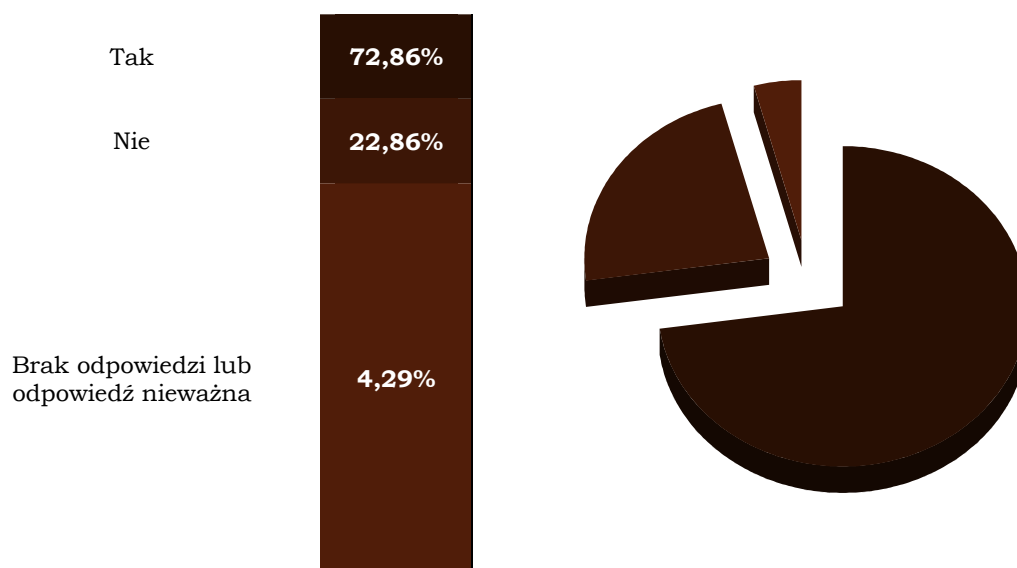
Pytanie 13 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 13 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Pytanie 13 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Pytanie 14

Którą z niżej wymienionych sytuacji uznałbyś za usprawiedliwiającą przemoc (konieczną)?

Kontekst ogólnopolski

Zdecydowana większość ankietowanej młodzieży (63,93%) daje sobie prawo do zastosowania przemocy w sytuacjach koniecznych. Spośród tej grupy większość stanowią chłopcy. Aż 75,39% chłopców uważa, że w sytuacjach koniecznych użyłoby przemocy i takiego zdania jest połowa dziewcząt udzielających twierdzących odpowiedzi (52,46%). Uzasadnieniem użycia przemocy zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt jest poczucie doznania od innych krzywdy i konieczność odreagowania (43,55% chłopców i 41,95% dziewcząt). Uzupełnieniem tego uzasadnienia jest sytuacja, w której ktoś się z respondenta naśmiewa (34,60% chłopców i 25,08% dziewcząt). Nastolatki nie mają wielu wzorców zachowań i reakcji w sytuacjach dla nich trudnych. Poddają się więc emocjom i często reagują impulsywnie, gdy staną w obliczu zagrożenia. Wydaje im się, że na przemoc można odpowiedzieć tylko przemocą. Jest to też związane z chęcią pokazania swojej odwagi i mocy.

Poczucie krzywdy moralnej lub fizycznej jest wystarczającym motywem do użycia przemocy dla ¾ chłopców i nieco tylko mniejszej liczby dziewcząt. Występuje więc w środowisku nastolatków ogromne zagrożenie agresją i przemocą. Świadczy to o nieumiejętności rozwiązywania konfliktów, zwłaszcza w grupie rówieśniczej.

W każdej gminie należałoby wprowadzić programy edukacyjne, które uwrażliwiałyby nastolatków na wartość drugiego człowieka i uczyłyby umiejętności nieagresywnego rozwiązywania konfliktów i radzenia sobie ze stresem i frustracją.

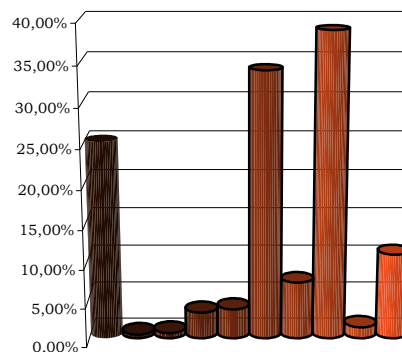
Uwaga! Zarówno chłopcy jak i dziewczęta mają potrzebę zaprezentowania swojej odwagi – motywację tego typu podaje co 25 uczniów. Statystycznie wypada na klasę jeden agresor, który chce pokazać innym swoją moc i może terrorizować agresją innych uczniów.

Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Jeśli w gminach uzyskano wyniki wyższe od prezentowanych tutaj, to istnieje realne zagrożenie zwiększoną przestępczością wśród młodzieży i dorosłych. Stosowanie wyłącznie sankcji i realizacja programów „zero tolerancji dla przemocy” nie są wystarczającą zachętą dla uczniów, żeby zweryfikować własne zachowania. Z programów tych nie można zrezygnować lecz warto wprowadzać alternatywne, równoległe działania, związane z uczeniem młodzieży bezkonfliktowego rozwiązywania problemów wynikających z niewłaściwych relacji rówieśniczych. Zaangażowanie w realizację wspólnych zadań np. konkursów środowiskowych, szkolnych, prezentacja własnych osiągnięć – może być zachętą do zaangażowania w te dziedziny życia, które nie wymagają walki z rówieśnikami o wyższą pozycję społeczną a uczą zdrowej rywalizacji oraz współdziałania.

Pytanie 14 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

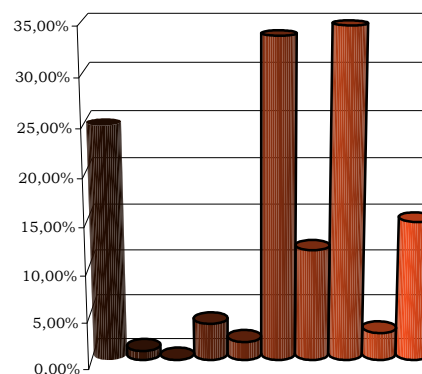
Ktoś się ze mnie naśmiewa	25,23%
Potrzebuję pieniędzy	0,50%
Chcę mieć komórkę, a rodzice nie chcą mi kupić	0,71%
Chcę pokazać, jaki jestem silny i odważny	3,41%
Założyłem się z innymi, że kogoś postraszę	3,85%
Ktoś mi zrobił krzywdę, więc muszę odreagować	33,97%
Chcę dokuczyć innym, by nie byli zbyt pewni siebie	7,37%
Inne przyczyny	38,76%
Żadna przyczyna i usprawiedliwia przemoc	1,49%
Nie podano	11,00%

Inne - najczęściej podawane przez obie płcie: samoobrona, obrona kolegów i koleżanek, gdy ktoś obraża mnie i rodzinę, gdy jest zagrożenie życia.

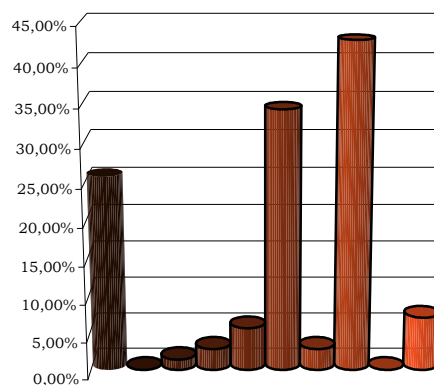
Pytanie 14 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Ktoś się ze mnie naśmiewa	24,75%
Potrzebuję pieniędzy	0,99%
Chcę mieć komórkę, a rodzice nie chcą mi kupić	0,00%
Chcę pokazać, jaki jestem silny i odważny	3,96%
Założyłem się z innymi, że kogoś postraszę	1,98%
Ktoś mi zrobił krzywdę, więc muszę odreagować	33,66%
Chcę dokuczyć innym, by nie byli zbyt pewni siebie	11,88%
Inne przyczyny	34,65%
Żadna przyczyna i usprawiedliwia przemoc	2,97%
Nie podano	14,85%

Pytanie 14 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Ktoś się ze mnie naśmiewa	25,71%
Potrzebuję pieniędzy	0,00%
Chcę mieć komórkę, a rodzice nie chcą mi kupić	1,43%
Chcę pokazać, jaki jestem silny i odważny	2,86%
Założyłem się z innymi, że kogoś postraszę	5,71%
Ktoś mi zrobił krzywdę, więc muszę odreagować	34,29%
Chcę dokuczyć innym, by nie byli zbyt pewni siebie	2,86%
Inne przyczyny	42,86%
Żadna przyczyna i usprawiedliwia przemoc	0,00%
Nie podano	7,14%

Pytanie 15

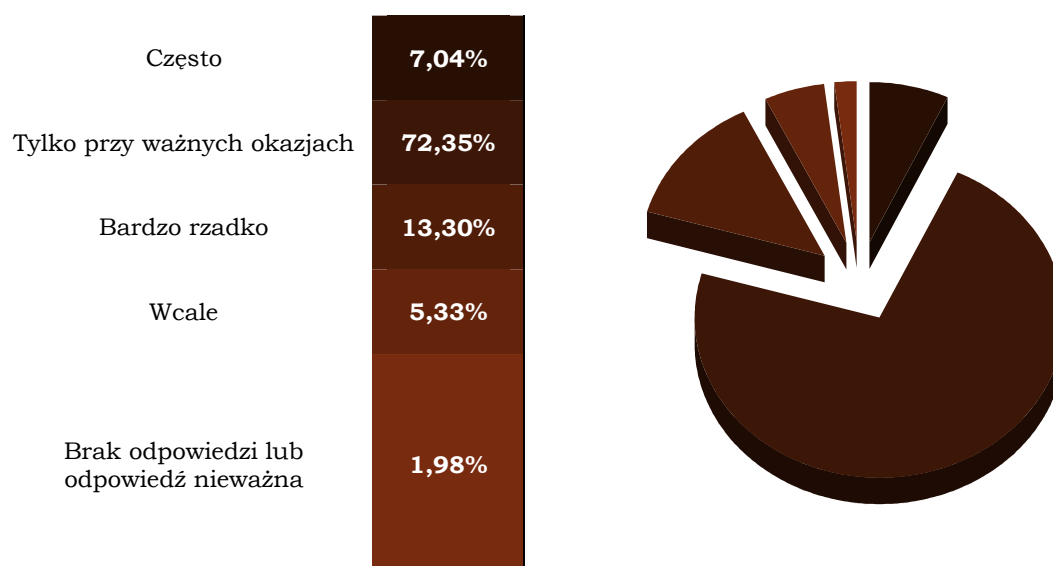
Czy w Twojej rodzinie pije się alkohol?

Kontekst ogólnopolski

Wyniki badań wskazują, że w większości rodzin ankietowanych, alkohol pije się tylko przy ważnych okazjach – 63,69%. Bardzo rzadko pije alkohol 18,58% rodzin, a wcale nie pije 7,98%. Natomiast często spożywa alkohol 7,18% rodzin.

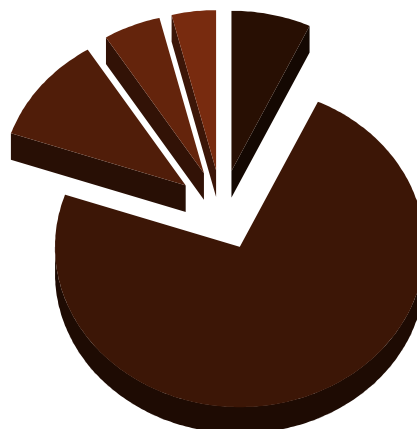
Wyniki pokazują obraz rodziny nieodbiegający od danych statystycznych polskiej populacji. Wskazana jest więc dalsza praca nad przeciwdziałaniem patologiom zwłaszcza w środowiskach szkolnych. Można to robić przez m.in. realizację długofalowych programów edukacyjnych, pokazujących młodzieży różne formy zaangażowania się społecznego, jako sposobu na ciekawe życie bez konieczności wspierania nastroju używkami.

Pytanie 15 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

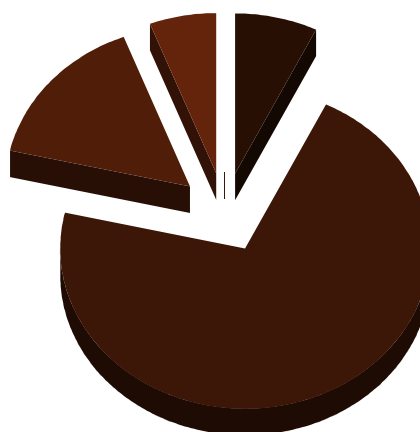
Pytanie 15 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

Często	6,93%
Tylko przy ważnych okazjach	73,27%
Bardzo rzadko	10,89%
Wcale	4,95%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	3,96%

Pytanie 15 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Często	7,14%
Tylko przy ważnych okazjach	71,43%
Bardzo rzadko	15,71%
Wcale	5,71%
Brak odpowiedzi lub odpowiedź nieważna	0,00%

Pytanie 16

Czy uważasz, że alkohol powinien być sprzedawany wszystkim, którzy chcą go kupić, bez względu na wiek? Dlaczego tak sądzisz?

Kontekst ogólnopolski

Prawie co czwarty ankietowany (23,14% respondentów) odpowiedział pozytywnie na pytanie, czy alkohol powinien być sprzedawany wszystkim, którzy chcą go kupić, bez względu na wiek. Głównymi argumentami są stwierdzenia o prawie do samodzielnego podejmowania decyzji oraz praktycznej możliwości zakupu alkoholu, jeżeli ktoś chce go nabyć. Większość ankietowanych podkreślała szkodliwy wpływ alkoholu na zdrowie ludzi, a szczególnie na rozwój dzieci i młodzieży.

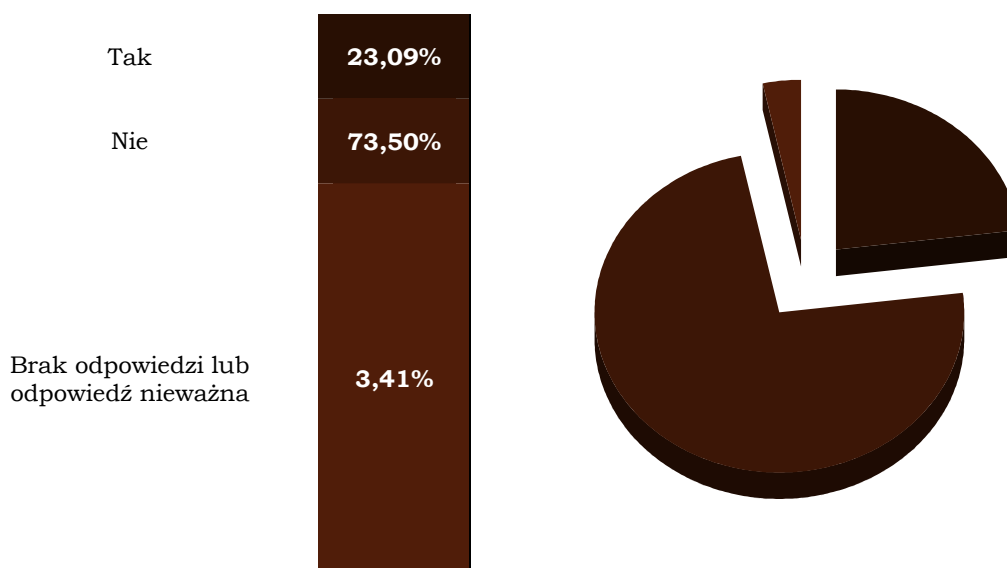
Podobnie jak w pytaniu 11, wygląda rozkład odpowiedzi na to pytanie uwzględniający podział na chłopców i dziewczęta. Tylko 15,75% ankietowanych dziewcząt odpowiedziało pozytywnie na to pytanie. Dziewczęta wykazały się większą rozważą w tej kwestii. Prawdopodobnie mają wpojona świadomość odpowiedzialności za przyszłość, również w tej dziedzinie.

Aż 30,52 % ankietowanych chłopców odpowiedziało pozytywnie na to pytanie. Podkreślają oni prawo do swobody podejmowania decyzji, nie biorąc pod uwagę, że nie w każdym wieku jest się dojrzałym do takich decyzji.

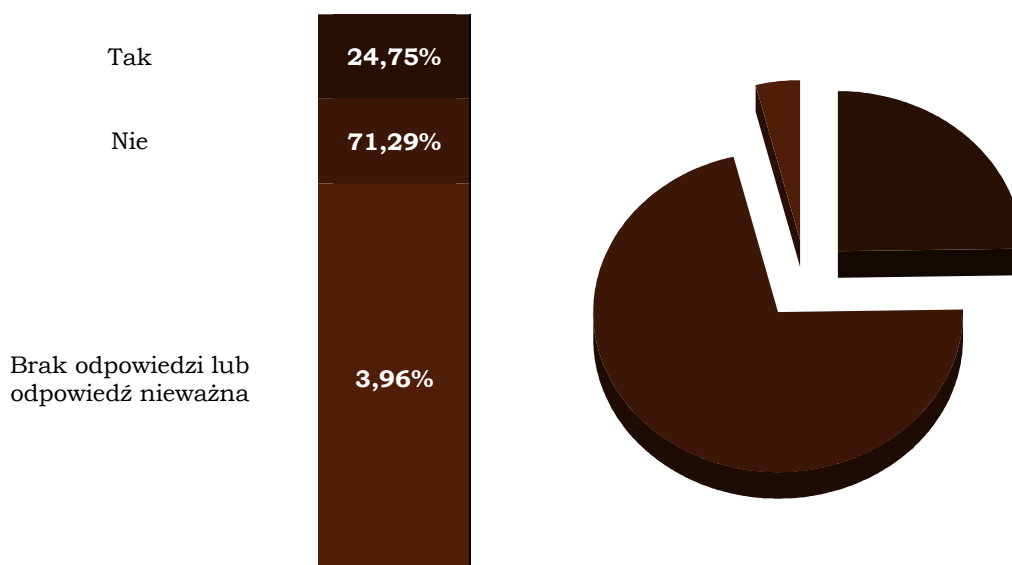
Wskazówki dotyczące odczytania wyników lokalnych

Uwaga! Jeśli w gminie procent odpowiedzi pozytywnych jest większy, to należy przeanalizować realną dostępność młodzieży do alkoholu w danym rejonie.

Pytanie 16 - WYNIKI WSZYSTKICH ANKIETOWANYCH

Pytanie 16 - WYNIKI ANKIETOWANYCH DZIEWCZĄT

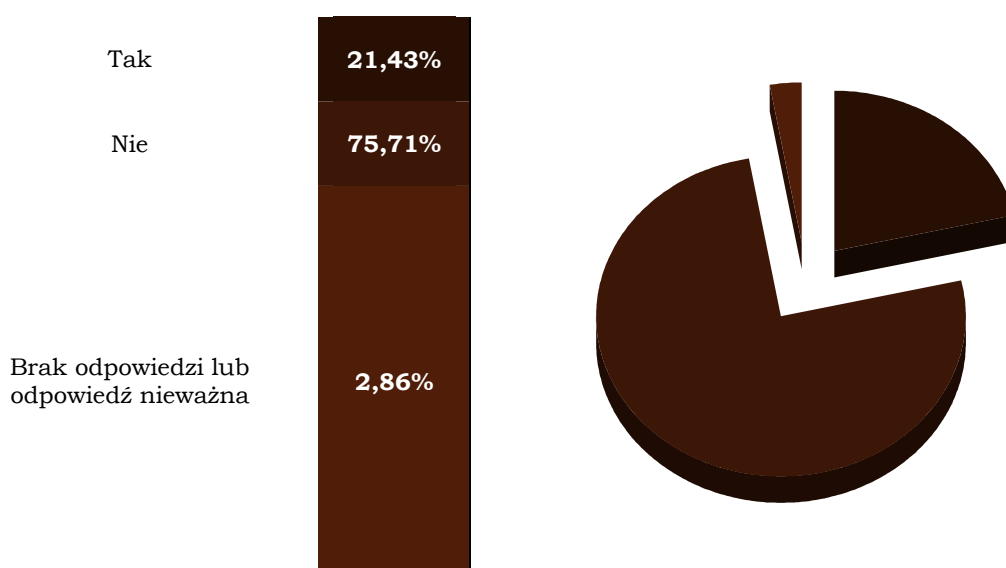

Najczęstsze uzasadnienia:

Tak, bo: alkohol jest dla ludzi; jak ktoś chce to i tak kupi; nie można decydować za wszystkich.

Nie, bo: alkohol hamuje rozwój ludzi i nie jest dla dzieci; alkohol niszczy zdrowie i uzależnia.

Pytanie 16 - WYNIKI ANKIETOWANYCH CHŁOPCÓW

Najczęstsze uzasadnienia:

Tak, bo: alkohol sam w sobie nie jest zły; gdy ktoś chce się napić to i tak to zrobi; każdy powinien decydować za siebie.

Nie, bo alkohol nie jest obojętny dla naszego organizmu; dzieci nie powinny pić, bo szybko się uzależniają.